

Problematika proizvodnje TOZD Predilnica

V sestavku se bom omejil na problematiko za prvo polletje letošnjega leta. Prejšnja, ki je bila podana v februarjski številki, je obravnavala leto 1976.

Osnovni material

Količinska preskrba z bombažem je bila skozi vse obdobje zadovoljiva. Tako pri beli mešanici vsled tega nismo imeli posebnih težav. Problem pa je še vedno predstavljala kvaliteta bombažev. V glavnem se je v začetku leta uporabljal ruski bombaž z nizkim štaplom 30/31 mm in le malo 31/32 mm, kar se je odražalo na efektivni dolžini, ki se je zmanjšala iz 26,8 mm v decembru na 26 mm v januarju in je v aprilu dosegla celo samo 25,5 mm. Poleg znižanja štapla je bil drug negativen moment — povečanje mikronaže, saj je od 4,8 narasla preko 5. Prisotnost sladkorja, ki nam je v lanskem letu povzročala velike težave, se je v spomladanskem času malo unesla. Vsled vseh teh momentov smo imeli precej težav z belo mešanico, posebno na pristančnih strojih, saj so pretrgi narasli od običajnih 80 na 200 in tudi več, kar je povzročalo močno obremenitev delavk, nekvalitetno prejo in povečanje odpadkov. Posebno so narasli tudi pretrgi na mešanici iz Koplona, saj je ta sestavljena iz 50 % bele mešanice. Povečani pretrgi so še po tem ostali pri mešanici polyno, medtem ko so se pri beli mešanici s spremembo lotov le bolj normalizirali.

Podobne težave so spremljale tudi rumeno mešanico, ki jo uporabljamo za predeje na BD 200 predilnih strojih. Tudi pri tej mešanici je glavna sestavina ruski bombaž, katere probleme sem že navedel. Poleg tega smo imeli v mesecu februarju večje probleme, ko smo kolumbijski bombaž zamenjali s 4 bali egiptovskega izmečka MENUFI. Vsled slabe kvalitete tega izčeska se je na BD 200 strojih pričela pojavljati preja z vozli v taki količini, da je to presegalo vse normalne meje. Močno so se povečali tudi pretrgi na teh strojih. V ilustracijo naj navedem, da so nopni na mikalnikih narasli od normalnih 8–10 na 18 nopnov. Vsled tega smo morali zmanjšati egiptovski izčesek na 2 bali, da se je stanje normaliziralo.

S surovinami za vrstico Nm 2,5 in 3,5 nismo imeli težav.

Proizvodnja

V proizvodnem planu za letošnje leto so bile planirane večje količine preje nizkih števil kot v prejšnjih letih. V baznih kg smo planske zadolžitve v redu izpolnjevali, nismo jih pa mogli v efektvnih kg. Tako smo predli na pristančnih strojih malo finjšo Nm kot so bile planske

potrebe. Naše zmogljivosti v predpredilnici smo polno izkoristili in smo namesto običajnih 4 flajerjev (krilnih strojev), ki so bili potrebni za proizvodnjo bele mešanice morali vključiti še peti stroj, ki smo ga usposobili iz vrste strojev, ki so namenjeni za izdelavo vrvice. Seveda je zato ta proizvodnja upadla, kar povzroča težave pri našem kupcu.

Poleg tega smo morali večkrat organizirati proizvodnjo ponoči. Ravno tako smo morali obratovati na tandem mikalnikih v nočni izmeni, kar je bilo včasih možno s premeščanjem mikalk, ki poslužujejo nove Platt mikalnice. Teh premeščanj smo se morali veliko posluževati tudi drugod, da smo izkoristili vse možne momente za obratovanje. Kljub vsemu temu pa je še večkrat grozilo po-

manjkanje predpreje. Ta problem smo rešili tako, da smo prešli na bolj grobo predprejo. Tako je sedaj na starih in tandem mikalnikih ter raztezalkah Nm pramena 0,21 namesto prejšnje Nm 0,22. Na krilnih strojih pa je Nm 1,9 namesto običajne Nm 2,0.

V sukalnici planskih obveznosti nismo izpolnjevali, saj smo delali v dveh, namesto

(Nadaljevanje na 2. strani)

Po poti ilegalnega prehoda tov. Tita preko Karavank

V vrsti prireditev, ki so ob letošnjih jubilejih tovariša TITA in naše partije potekale v naši občini, je bila največja 27. in 28. avgusta, ko je bil izveden pohod po poti ilegalnega prehoda tovariša Tita preko Karavank.

Področje naše občine je bilo v letih po prvi svetovni vojni močno revolucionarno razgibano. Po zaslugi udeležencev oktobrske revolucije, ki so se tedaj vračali domov, je tudi v tržiškem kotu KPJ dobila precej pristašev in simpatizerjev. Ilegalno delovanje KPJ, katere vodstvo je bilo v tujini, je potrebovalo tudi precej ilegalnih kanalov za medsebojne stike članstva v domovini z vodstvom in obmejna lega tržiške občine je omogočila, da se je preko Karavank razvila vrsta ilegalnih poti. Eno od njih je v letu 1934 izkoristil tudi tovariš TITO, ki mu je pokrajinski komite KPJ za Hrvatsko povelil odgovorno nalogo, da vodstvu KPJ na Dunaju poroča o razmerah v Jugoslaviji. Tržiški komunisti so tovariša Tita sprejeli na Mahavovem griču pri Sebenjah, od tam pa sta z vodnikom krenila čez Kofce na Škrbino, 1867 metrov visok vrh v karavanškem pogorju, kjer je tovariš Tito ilegalno prečkal mejo in se od tam preko Borovelj in Celovca odpravil na Dunaj.

Ideja, da bi uredili pot, ki jo je tedaj prehodil tovariš TITO, je stara že več let. A do prvih mesecev letošnjega leta se izvedencem ni posrečilo ugotoviti natančnega poteka poti in šele letos marca je bilo dokončno znano, kako je potekal ta ilegalni kanal. Gradivo, ki so ga pripra-

vili izvedenci, pa predstavlja temeljni kamen za slavnostno ureditev in otvoritev poti kot znamenitosti zgodovinskega in turističnega pomena za našo občino. Pripravljalni odbor, ki deluje pri CK ZKS Tržič, je že pripravil načrt ureditve celotne poti, mladinska pohodna enota »Kokrški odred«, ki deluje pri OK

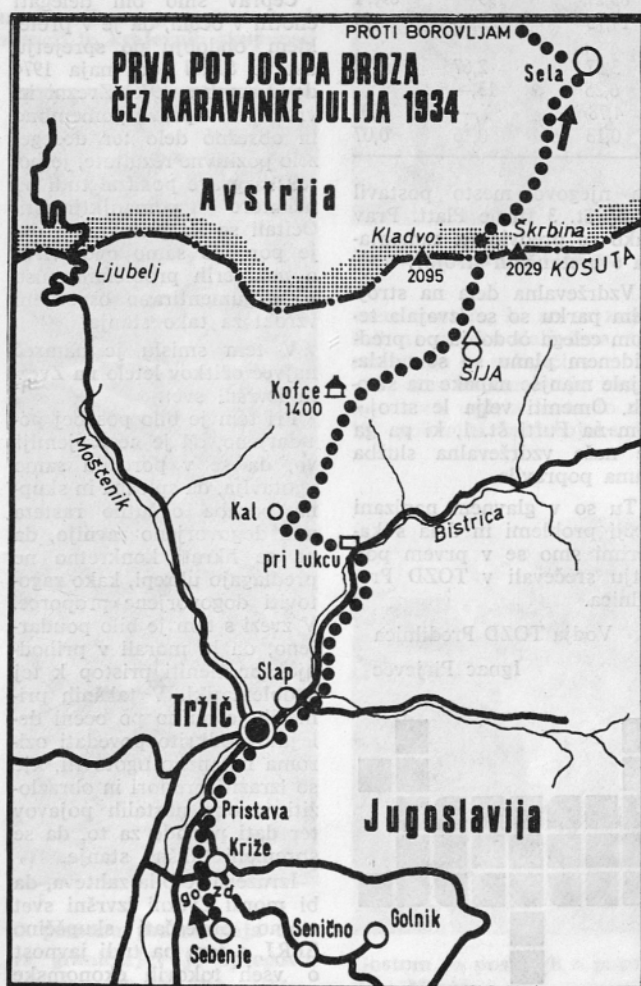
ZSMS Tržič, pa vse potrebno za pohod po tej poti, ki je bil dne 27. in 28. avgusta letos. Na izhodni točki poti — na jasi na Mahavovem griču pri Sebenjah je bila ob otvoritvi poti 27. avgusta velika slovesnost. Na njej je bil odkrit spomenik z zemljevidom celotne poti. Po slavnosti ob otvoritvi so udeleženci

krenili na pohod do Kofce, kjer je enota prvi dan prenočila. Na ta dan zvečer je bil miting z bogatim kulturnim programom, v prenočiščenem taboru na Kofcah je bilo dovolj časa tudi za druge interesne aktivnosti. Naslednji dan so vodniki Alpinističnega odseka PD Tržič vse pohodnike pospremili na Škrbino, od koder je bil povratek v Tržič v zgodnjih popoldanskih urah.

Celotna ilegalna pot, po kateri teče pohod, je tudi ustrezno markirana z rdečo partizansko zvezdo. Na razpotjih so vse tiste, ki so pot želeli prehoditi sami, na pravilen potek opozarjala posebna kazipotja, na pomembnejših točkah pa tudi steklene vitrine z zemljevidom poti. Celotna pot bo predvidoma tudi vnesena v slovenske zemljevide gorskih transverzalnih poti in bo zatorej poleg svojega zgodovinskega obeležja tudi močan doprinos v turistični ponudbi naše občine.

Zadnjo soboto in nedeljo v avgustu je bila tržiška občina torej prizorišče edinstvene manifestacije. Prireditve ni bila pomembna le za nas, občane tržiške občine, pač pa dobiva širši pomen. Na mladinskem pohodu se poleg tržiške mladinske pohodne enote »Kokrški odred« sodelovale tudi enote iz ostalih gorenjskih občinskih konferenc ZSMS. Častno mesto v pohodu so imeli gorenjski kurirji in vezisti ter vsi drugi borci NOB, ki so prišli na pohod. Tržiški mladinci so ob slavnostni otvoritvi poti pripravili tudi ličen embleme ter spominsko značko.

M. Valjavec

Problematika TOZD Predilnice

(Nadaljevanje s 1. strani)

planiranih treh izmenah pa še za proizvodnjo v dveh izmenah ni bilo dovolj naročil za izvoz (kot je bilo predvideno). Tako smo uslužnostno sukali Nm 34 za Jarše in Nm 50 za Prebold. Težave pri tem nam je povzročala OE preja, ki je nismo mogli sukati na Allma sukalnih strojih in smo jo morali prestaviti na Hamel stroje.

V tabeli je podan prikaz proizvodnje za prvo polletje v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta.

Plan	1976	1977	Indeks
Plan ef. kg	1.313.000	1.488.000	113,35
izvršenje	1.304.083	1.436.855,30	110,18
% izvršenja	99,32	96,56	
plan pri Nm 34	1.311.000	1.312.000	100,08
izvršenja	1.316.693,87	1.367.518,92	103,86
% izvršenja	100,43	104,23	

Izkoriščanje in zastoji

montiranih vreten	15.104	15.104
vret. ur obr. sp. vr.	36.163.896	35.589.376
efekt. vret. ur	30.572.107	30.984.365
zastoj. vret. ur	5.591.789	4.605.011
% izkoriščanja	84,54	87,06
% zastojev	15,45	12,94

Produkcija in storilnost

produkcija ef. kg	1.304.083	1.436.885,30
produkc. pri Nm 34	1.316.693,87	1.367.518,92
baz. kg./pred. m. (BD)	57,46	61,15
baz. g/vret. uro (pred)	18,04	18,98
baz. kg/del. uro	6,56	6,72
HOK ure	15,23	14,89
delovne ure	200,680	203,559

Delovna sila

		%		%
Ø na delu	191	85,27	199	89,71
Ø izostankov	33	14,73	22,85	10,29
Od tega:				
porodnic	8	3,57	2,67	1,20
boleden	14	6,25	13,—	
letni dopust	11	4,78	7,—	0,07
izredni dopust	0,3	0,13	0,16	0,07

Delovna sila

Število delavcev se je v obdobju 5 mesecev gibalo od 222—223 delavcev v predilnici in 10 v sukalnici, v juniju pa je bilo v predilnici 218, v sukalnici pa 12 delavcev.

Izostanki delavcev so se gibali od 8,6% do 15%, od tega je okoli 6% bolezenskih izostankov in 1% porodnih. Tako stanje je kolikor toliko zadovoljivo tako, da smo brez večjih motenj obratovali

Strojni park

V sredini meseca junija je bila izvršena montaža dveh novih ERM čistilcev, ki smo jih vključili v novo Platt linijo. Končna montaža sama je potekala zelo hitro, saj smo že predhodno postavili oba stroja na svoja mesta, v kleparski delavnici pa so pripravili vse potrebne priključke za cevovode. Vsa pohvala pa gre našim električarjem, ki so po načrtih izdelali vso električno komandno omaro in izvedli vse priključke. Edina težava je nastala pri prvem zagonu, ko sta pregorela elektromotorja za pogon

otepal in smo jih morali takoj previti. Vzroka te napake ni bilo možno ugotoviti.

ERM čistilca sta bila vklopljena v novo linijo, ker je z njima možno doseči boljše razvlaknjenje bombaža in je s tem dosežen večji efekt čiščenja in boljše odpravevanje, kar se odraža na boljši kakovosti preje iz BD 200 strojev.

S predvideno montažo 4 novih flajerjev firme Krušik smo še pristopili k delni odstranitvi odnosno prestavitvi flajerjev. Tako je bil že v marcu demontiran flajer št. 7 firme Howard iz leta 1907 in na njegovo mesto postavljen flajer št. 5.

V juniju je bil izločen še Howardov stroj št. 1 in se je

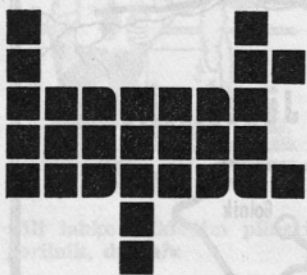
na njegovo mesto postavil stroj št. 3 firme Platt. Prav tako se predvideva zamenjava 6 prstančnih strojev.

Vzdrževalna dela na strojnem parku so se izvajala tekom celega obdobja po predvidenem planu so se odklanjale manjše napake na strojih. Omeniti velja le stroj-lom na Fufti št. 1, ki pa ga je naša vzdrževalna služba sama popravila.

Tu so v glavnem nanizani večji problemi in dela s katerimi smo se v prvem polletju srečevali v TOZD Predilnica.

Vodja TOZD Predilnica

Ignac Pirjevec

Iz Zveznega zbora skupščine SFRJ

Na zadnjem zasedanju Zvezne skupščine in na sejah odborov je bilo podrobno obravnavano poročilo Zveznega izvršnega sveta in Zveznih organov in organizacij za preteklo obdobje od maja 1974 do decembra 1976. Poročilo je bilo obravnavano na skupni seji Zveznega zbora in Zbora republik in pokrajin.

Zvezni zbor pa je poleg tega imel še na dnevnem redu naslednje:

— Predlog zaključnega računa proračuna federacije za leto 1976,

— Zaključni račun Zvezne direkcije za rezerve industrijskih proizvodov,

— Zaključni račun Zvezne direkcije za rezerve živilskih proizvodov,

— Predlog temeljev proračuna federacije za leto 1978,

— Predlog zakona o standardizaciji,

— Analiza o uporabi določb zakona o službi v oboroženih silah in dopolnitvah tega zakona.

Zvezni zbor je na tem zasedanju sprejel naslednje nove zakone s področja gospodarstva:

— Zakon o prenehanju veljavnosti zakona o posebnih pogojih za dovoljevanje investicijskih kreditov,

— Zakon o prenehanju veljavnosti zakona o zagotovitvi trajnih obratnih sredstev organizacij združenega dela,

— Zakon o prenehanju veljavnosti zakona o obveznem evidentiranju investicijskih kreditov,

— Imenovan je bil namestnik guvernerja Narodne banke Jugoslavije.

Navajam nekaj glavnih opažanj na razpravah.

Zahteva se večja odgovornost pri uresničevanju sprejetih nalog

Cepprav smo bili delegati enotni v oceni, da je v preteklem obdobju po sprejetju ustave SFRJ (od maja 1974 do decembra 1976) Zvezni izvršni svet opravil pomembno in obsežno delo ter dosegel zelo pozitivne rezultate, je potek razprave pokazal tudi na nekatere pomanjkljivosti. Očitni so na primer, da je poročilo samo ugotovitve o nekaterih problemih, niso pa argumentirano osvetljeni vzroki za tako stanje.

V tem smislu je namreč največ očitkov letelo na Zvezni izvršni svet.

Pri tem je bilo posebej poudarjeno, da je nesporemljivo, da se v poročilu samo ugotavlja, da splošna in skupna poraba občutno raste nad dogovorjeno ravni, da pa se hkrati konkretno ne predlagajo ukrepi, kako zagotoviti dogovorjene proporce. V zvezi s tem je bilo poudarjeno, da bi morali v prihodnje spremeniti pristop k tej problematiki. V takšnih primerih je nujno po oceni delegatov odkrito povedati oziroma natančno ugotoviti, kje so izraziti prodori in obrazložiti vzroke nastalih pojavov ter dati pobude za to, da se spremeni takšno stanje.

Izražena je bila zahteva, da bi moral Zvezni izvršni svet stalno obveščati skupščino SFRJ, s tem pa tudi javnost o vseh tokovih ekonomske

politike in pokazati več iniciativnosti za pravočasno izdajanje gospodarskih ukrepov. To tembolj, kadar gre za spodbujanje odnosov v gospodarstvu — slabšanje reproduktivne in akumulativne sposobnosti gospodarstva, ustvarjanje izgub, ogrožanje osebnega in družbenega standarda in podobno. Opozarja se, da združeno delo še ne sodeluje dovolj v dogovarjanju in da z njim najpogostejše komunicirajo prek gospodarskih zborm. Takšna praksa je po besedah delegatov nevedrčna in bi jo morali takoj spremeniti. Večja udeležba združenega dela v dogovarjanju bi vsekakor pripomogla s temu, da bi se vestneje lotevali uresničevanja družbenih dogovorov.

Tako so delegati zahtevali, naj bi vprašanje odgovornosti postavili še bolj ostro, Zvezni izvršni svet pa naj bi ponudil instrumente, s katerimi bi zagotovili, da bodo podpisniki dogovorov prevzeli popolno odgovornost za dosledno izvajanje dogovorjene politike.

S proračunskimi sredstvi federacije bi tako dosegli še boljše učinke.

Zvezni sekretar za finance se je v razpravi predvsem zadržal pri značilnostih izvrševanja proračuna in problemih, ki so ostali odprti. Po mnenju delegatov je bil dosežen uspeh pri urejanju nekaterih vprašanj, ki so več let čakala na rešitev v proračunu. Ta ocena se predvsem nanaša na obveznost, ki jih ima proračun do nekaterih oblik porabe, kot so invalidsko in borčevsko varstvo ipd.

V predlogu zaključnega računa — proračuna federacije za leto 1976 se skupni znesek dohodkov in izdatkov ujema z navedenim zneskom, vendar so pri izdatkih posameznih postavk določena odstopanja in sicer za delo zveznih organov in organizacij, negospodarske investicije, gospodarske investicije, obveznosti iz prejšnjih let, tekoča proračunska rezerva in poseben račun za financiranje investicij v kmetijstvu. To ugotovitev je posredoval republiški sekretariat za finance SRS Slovenije ter obenem z Izvršnim svetom Skupščine SR Slovenije dal slovenski delegaciji v Zvezni skupščini soglasje za potrditev zaključnega računa proračuna federacije za leto 1976.

V razpravi o »temeljnih« proračuna federacije za leto 1978 pa je slovenska delegacija posredovala stališča in pripombe, med njimi tudi to, da z jemanja za tako avtomatično vsako leto naraščajoči proračun federacije iz rednih virov niso več možna. Ocena slovenske delegacije je tudi ta, da brez dodatnih virov pro-

računu federacije za leto 1978 ne bo šlo. V tej fazi razprav niso potrebne nadaljnje podrobnosti, razen te, naj se v skupščini v razpravi pokaže na to, da je obvezna natančnejša analiza o finančni in fiskalni moči republik in pokrajin, preden se njihov prispevek proračuna določi.

Minulo delo — vedno bližje rešitvi.

Komisija skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja Zakona o združenem delu in zvezni svet za vprašanje družbene ureditve pripravljata osnove, ki bodo služile izdelavi posebnega zakona o minulnem delu. Tako bodo odstranjene dileme in najrazličnejša stališča o tej kategoriji s področja združenega dela. Samoupravljalcem je bilo prepričeno, da so z avtonomnimi samoupravnimi akti poiskali rešitve za vrednotenje in plačevanje minulega dela, kar je v praksi povzročilo celo nerazumljive razlike v dohodku. O novostih na tem področju prihodnjic.

Naknadno dokazovanje borčevske dobe

V delovnih telesih skupščine je bila v obravnavi in proučevanju informacija zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije o tem, kako poteka akcija naknadnega dokazovanja borčevske dobe na podlagi izjav dveh prič. Po tej informaciji je bilo od začetka vlaganja zahtev do meseca aprila letos registriranih v običjskih odborih ZZB 40626 zahtev, od teh je bilo zavrženih 2199 in to iz objektivnih razlogov, izdanih je bilo 4398 potrdil ZZB NOV ali 10 odstotkov vseh vloženih zahtev. Na podlagi potrditev odborov Zveze borcev so skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja izdale 101 odločbo oziroma pozitivno rešile 26 odstotka vseh zahtev.

V informaciji in v razpravi na seji so opozorili, da se ta akcija uspešno razvija, da pa naletijo borčevske organizacije med izvajanjem le-te na nekatere probleme glede kriterijev za natančno ugotavljanje oz. opredelitev časa, prebita v NOV, ki se po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vračunajo v pokojninsko dobo, in na nekatere nepravilnosti, kot je dajanje nepravilnih podatkov, pričevanje nekvalificiranih prič itd.

Namen razprave o tej informaciji je bil, da se delegati seznajajo, kako se v praksi izvajajo predpisi o naknadnem dokazovanju udeležbe v NOV in njenem priznanju v pokojninsko dobo in o tem, kako organizacije ZZB NOV poskrbijo za upoštevanje kriterijev določenih v navodilu ZZB NOV Jugoslavije o izva-

janju potrdil o udeležbi v NOV.

Na tem zasedanju je bil potrjen predlog za imenovanje namestnika guvernerja Narodne banke Jugoslavije.

Tone Jurjevčič

Ob dnevu graničarjev

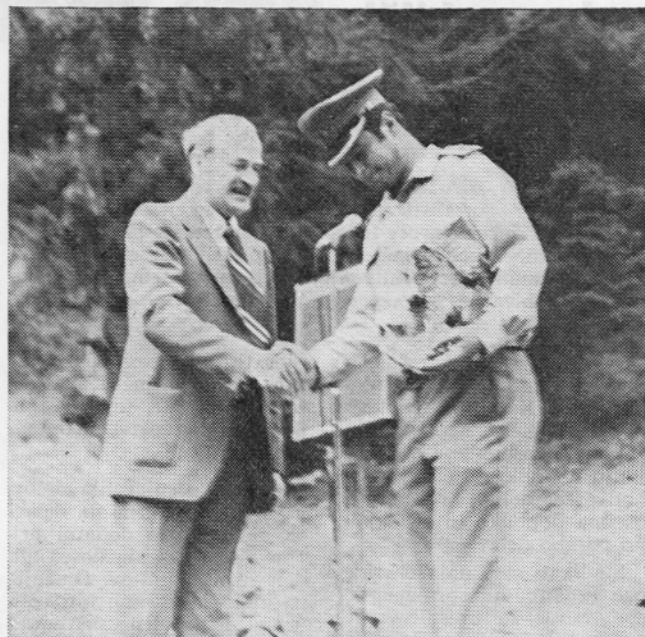
V ponedeljek, 15. avgusta so čuvaji naših meja slavili svoj praznik — dan graničarjev. Letos je minilo že 33 let, odkar je bil 15. avgusta 1944 z odločitvijo nacionalnega komiteja ustanovljen korpus narodne obrambe (KNOJ), ki je imel med svojimi številnimi nalogami tudi zavarovanje naših meja. Osrednja svečanost na Gorenjskem je bila tega dne pri karavli Srečka Perhavca v Medvodjah, na kateri so se zbrali številni predstavniki družbenopolitičnega življenja iz naše občine in celotne Gorenjske ter JLA, poleg njih pa še predstavniki delovnih organizacij in ustanov s katerimi graničarji uspešno sodelujejo ter predstavniki krajevne skupnosti Jelendol.

Po prihodu gostov na karavlo je vse zbrane najprej pozdravil komandir karavle, starejši vodnik Zivorad Manič, ki je med drugim vsem zaželel čim prijetnejše počutje med čuvaji naše severne meje na ta praznični dan.

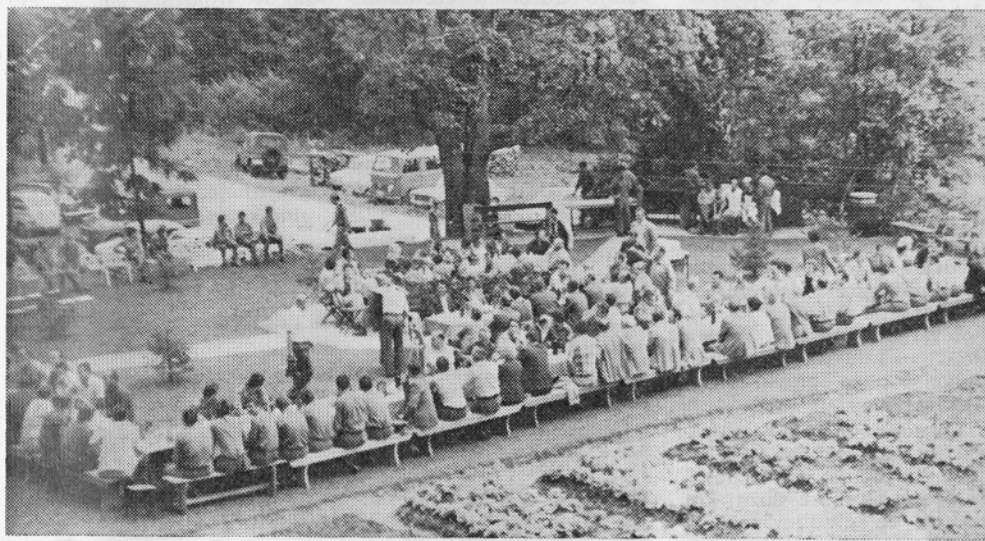
major Danilo Djurovič je po pozdravu gostov nato nekoliko širše orisal pomen praznika graničarjev ter navedel številne uspehe pripadnikov naših graničarskih enot, pri tem pa še posebno poudaril tesno in uspešno sodelovanje

Na proslavi je v kulturnem programu sodeloval tudi recitator Miro Vrhovnik

Predsednik SOB Tržič, tov. Milan Ogris izroča komandirju karavlo častno darilo

Na prostoru ob karavli Srečka Perhavca je bilo na praznični dan zbranih mnogo gostov, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij tržičkih delovnih organizacij in krajevnih skupnosti

Vse prisotne je nato pozdravil predsednik skupščine občine Tržič tov. Milan Ogris, čestital graničarjem za njihov praznik ter predal komandirju karavle častno darilo. V imenu pokrovitelja BPT — je spregovoril tov. Danilo Roblek, ki je graničarjem čestital ter jim predal knjižna darila. Komandant gorenjskih graničarjev

s civilnim prebivalstvom. V svojem izjavljanju je prikazal zahtevne naloge čuvajev naših meja, katere v celoti izredno uspešno opravljajo vsi vojaki, katerim je bila zadana naloga varovanja naše meje.

Sledil je bogat kulturni program v katerem so nastopali poleg vojaškega ansambla SMB še Tržiški okteti in

O pomenu praznovanja dneva graničarjev je spregovoril major Danilo Djurovič

recitator Miro Vrhovnik. Seveda so gostitelji pripravili tudi vojaško kosilo, okusen in s svinjino »ojačan« pasulj, ki je teknil slehernemu obiskovalcu karavle. V poznem popoldnevu pa so bili

karavle Srečka Perhavca ter njihovega komandirja starejšega vodnika tov. Maniča.

S proslavo dneva graničarjev pa ni bil dan poudarek le prazniku samih graničarjev temveč prazniku nas

Tovariš Danilo Roblek pri predaji knjižnih daril

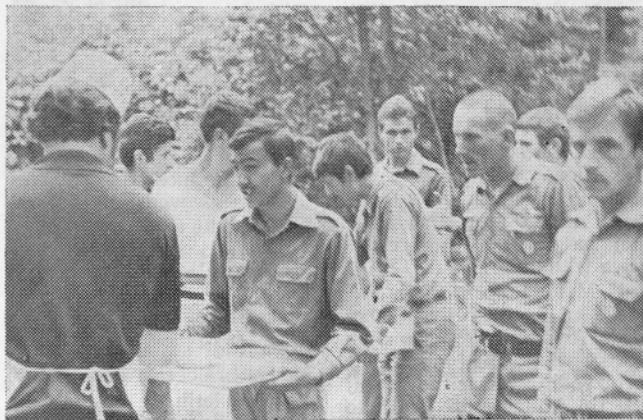
vsem gostom, ki so se zadržali na obisku dalj časa, na razpolago še različni.

Celotna svečanost je izredno dobro uspela in za to velja pohvaliti vse vojake iz

vseh, saj si ni moč zamisliti uspešnega varovanja meja brez tesne in trdne povezave graničarjev s prebivalstvom, ki živi na obmejnih področjih.

Med gosti na svečanosti je bil tudi generalpolkovnik Franc Tavčar-Rok

Gostom so postregli s pasuljem graničarji starejšega vodnika Žike Maniča

Iz republiškega sveta ZSS

Stališča seje razširjenega sekretariata predsedstva RS ZSS do nekaterih metod ocenjevanja delovnega prispevka delavcev

Z zakonom o združenem delu smo opredelili poglobljanje samoupravne socialistične demokracije na vseh področjih življenja in dela delavcev in postavili v središče sistem delavca, da sam, v sodelovanju z drugimi delavci, enakopravno odloča o celotni družbeni reprodukciji in pri tem zlasti odloča o pridobivanju in razporejanju dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke.

Z zakonom o združenem delu smo se obvezali, da najpozneje s 1. 1. 1978 uveljavimo določbe o ugotavljanju celotnega prihodka, razporejanju dohodka in čistega dohodka ter delitvi sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev.

Sindikati smo na vseh ravneh vzpodbudili sprejemanje programov za uresničevanje zakona o združenem delu. Ti programi so sprejeti v večini temeljnih organizacij združenega dela. Načrtovano delo poteka več ali manj po programih, so pa velike razlike v intenzivnosti pri uresničevanju posameznih nalog.

Pri uveljavljanju načela delitve po delu, ki ga opredeljujejo predvsem členi zakona od 125. do 138., je v temeljnih organizacijah združenega dela že veliko storjenega.

V to uresničevanje in razreševanje konkretnih problemov ter opredeljevanje stališč se vključujejo, poleg sindikatov, tudi gospodarska zbornica Slovenije in republiški sekretariat za delo. V to delo se deloma vključujejo tudi strokovne institucije, vendar ne dovolj koordinirano. Poleg tega pa tudi vsebinsko njihovega dela, po naši oceni, kljub njihovi dobri nameri, ni vedno v celoti usklajena z izhodišči zakona o združenem delu.

Sekretariat predsedstva RS ZSS v razširjeni sestavi je razpravljal o eni takih metod, to je o metodi »VREDNOTENJA DELAVČEVE UČINKOVITOSTI«, ki ima nekaj elementov, kateri upoštevajo delavčovo učinkovitost, vendar metoda sama uveljavlja predvsem sistem ocenjevanja delavca in njegovega prispevka z vidika količine dela, odnosa do sredstev pri delu in delovnih pogojev ter odnosa do ljudi. Metoda torej, ne upošteva vseh z zakonom predpisanih elementov za ugotavljanje prispevka delavca na osnovi življenja in minulega dela. Poleg tega pomanjkljivosti, pa metoda podreja merjenje delavčevega prispevka ocenjevanju delavca.

Ker se ta metoda večkrat nekritično uveljavlja v temeljnih organizacijah združenega dela, opozarjamo posebej na nekatera nesprejemljiva izhodišča:

1. Metoda ocenjevanja delavca ni sprejemljiva, zlasti ne v temeljnih organizacijah združenega dela materialne proizvodnje, kjer je sedaj merilo količino in kvaliteto dela z bolj ali manj objektivnimi merili. Predvsem tu je možno meriti in ne oce-

njevati tudi uspešnost uporabe sredstev, pri delu dosežene prihranke, torej gospodarjenje s sredstvi in upravljanje z njimi.

Metoda ocenjevanja delovnega prispevka, ne pa delavca, je lahko le dodatni pripomoček merjenja doseženih delovnih rezultatov. Omenjena metoda ne nudi niti rešitev glede merjenja prispevka delavca z inovacijami, racionalizacijami in drugimi oblikami njegove ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi, ki lahko pomembno prispevajo k povečanju dohodka TOZD in so zato tudi element delitve osebnih dohodkov.

2. Metoda predlaga kot možne kriterije ocenjevanja delovne uspešnosti tudi odgovornost pri delu in samostojnost pri odločitvah. Ta dva elementa sta lahko kriterija za vrednotenje zahtevnosti dela (sestavljenosti). Kriterij uspešnosti vodenja naloge pa je v celoti vprašljiv, ker se mora rezultat tega pokazati v boljši kakovosti, večji količini ali gospodarnosti oziroma v večjem dohodku.

V metodi je nesprejemljiv tudi predlagani postopek ocenjevanja delavca. Po tem postopku nadrejeni ocenjuje

Predstavljamo vam

»DELAJSKO ENOTNOST«

»DELAJSKA ENOTNOST« smoter: 60.000 izvodov

Bogat program založbe DE in drugih njenih dejavnosti

Letos DELAVSKA ENOTNOST, glasilo Zveze sindikatov Slovenije praznuje 35-letnico izhajanja. Ob jubileju je prav, da nas spoznate, da se seznanite z našimi dejavnostmi in našimi prizadevanji, da bi glasilo slovenskih sindikatov še bolj približalo članstvu.

Vsi v uredništvu in tisti, ki smo kakorkoli povezani z Delavsko enotnostjo, se nenehno trudimo, da bi bil časnik predvsem glasilo tistega dela sindikalnega članstva, ki ima aktiven odnos do smotrov in nalog slovenskih in jugoslovanskih sindikatov. Novi vsebinski koncept, ki smo ga začeli uveljavljati pred dvema letoma, v znatni meri že odseva naša hotenja. O tem priča tudi stalno naraščanje števila bralcev in naročnikov; v dveh letih se je naklada skoraj podvojila. Danes že tiskamo 40.000 izvodov, kar se prej še ni zgodilo. Naša pri-

delavca. Zaradi takšnega pristopa je nesporno, da metoda ocenjevanja delavca in ne delovnega prispevka, ohranja odnose nadrejenosti in podrejenosti ter uvaža disciplino preko osebnih dohodkov, ne pa z zakonom predvidenim postopkom. Tako postavljen sistem »poslušnosti« do nadrejenih zaradi večje discipline, lahko daje trenutno celo večje finančne rezultate, vendar je v nasprotju z našimi samoupravnimi načeli, da samo delo in rezultati dela določajo položaj delavca.

3. Zakon o združenem delu določa, da delavci začasno ugotavljajo in izplačujejo osebne dohodke za dobo, ki ne smejo biti daljše od enega meseca in da morajo upoštevati, tudi za izplačilo akontacije, osnove in merila, ki ustrezajo rezultatom delavčevega dela in njihovega prispevka v tej dobi, kar mora biti urejeno s pismenim obračunom akontacije. Določa tudi dokončni obračun osebnega dohodka za vsakega delavca, ki mora biti delavcu vročen v pismeni obliki, upošteva vse merila. Šestmesečno oziroma tromesečno ocenjevanje delavcev, kakršnega predlaga omenjena metoda, pa nima zakonske osnove.

4. Predlagana metoda pomeni le drugačen način razdelitve »obstoječe« mase sredstev za osebne dohodke med posamezne delavce, ne motivira pa delavcev za pridobivanje večjega dohodka in s tem tudi večjih osebnih dohodkov, na pravih osnovah.

5. Tudi odprava teh in drugih pomanjkljivosti, ki jih vsebuje predlagana metoda, še vedno ne more služiti kot osnova za graditev takšnih odnosov v delitvi osebnih dohodkov, kot jih določa zakon o združenem delu.

zadevanja, pa veljajo temu, da bi Delavsko enotnost prejemal vsak sindikalni aktivist, kar smo zapisali tudi v sklepih na zadnjem kongresu slovenskih sindikatov, ko naj bi dosegli naklado Delavske enotnosti 60.000 izvodov, kolikor je sindikalnih aktivistov v Sloveniji.

Znano je, da že četrto leto izhaja kot priloga DE tudi »Vzajemnost«, glasilo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Letos pa sta se ji pridružili še dve prilogi, in sicer »DELEGATSKI OBVEŠČEVALEC« Zdravstvene skupnosti Slovenije in »SINDIKALNI POROČEVALEC« republiškega sveta ZSS.

Naša prizadevanja pa gredo zdaj tudi v smeri, da bi po novem letu DE začela izhajati dvakrat tedensko. Tako bi postalo informiranje sindikalnega članstva še bolj aktualno in učinkovito.

Ob tej priložnosti bi vam radi predstavili tudi druge

Najprej nekaj o naši založbi. Osnovna dejavnost založbe je izdajanje sindikalne literature (najbolj znana je zbirka knjižnica SINDIKATI) ter sociološke in družboslovne literature. Med deli, ki smo jih izdali doslej, naj omenimo HIERARHIJO, INVENTIVNO DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU, EVROPSKO VARNOST IN SODELOVANJE in druge. Tik pred izidom iz omenjene zbirke pa so dela docentke dr. Ane Kranjc IZOBRAŽEVANJE — NASA DRUŽBENA VREDNOTA, dr. Firdusa Džinić VEDA O KOMUNICIRANJU in mag. oec Lojzeta Sočana POT V GOSPODARSKO RAZVITOST SLOVENIJE.

Občasno naša založba izdaja tudi druga knjižna dela. Med njimi naj omenimo najpopularnejšo foto-monografijo »LJUBLJANA«, ki smo jo natisnili v nakladi 20.000 izvodov, v slovenščini, angleščini in nemščini. V okvir založbe sodijo še izdaje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in pa Servis za izdajanje tovarniških glasil. Trenutno pomagamo pri izdajanju in pri urejanju že 14 tovarniških glasilom.

Ob koncu še tole: letos smo v Tavčarjevi ulici 5, v Ljubljani odprli prenovljeno knjižarno in prodajno galerijo. V njej je moč dobiti vso družboslovno in sociološko li-

teraturo, ki izhaja v Jugoslaviji, vse jugoslovanske dnevnike, tednike in številne tuje časopise ter revije ter originalne slike slovenskih in jugoslovanskih samorastnikov. V knjigarni sprejmejo slike tudi v okvirjenje. Če pa želite, da vam natisnemo, ali posredujemo kakršenkoli komercialni tisk (koledarje, prospekte, razglednice, tiskovine) ali izdelke za pisarniške potrebe (mape, etuije, albume ipd.), se prav tako lahko oglašite pri nas. Tudi to je ena izmed naših dejavnosti.

NAROČAJTE DELAVSKO ENOTNOST

Delavsko enotnost, glasilo slovenskih sindikatov, prejema že blizu 40.000 naročnikov.

Sklep zadnjega kongresa slovenskih sindikatov pa je, da naj bi bili na Delavsko enotnost naročeni vsi sindikalni funkcionarji, to je člani izvršnih in nadzornih odborov osnovnih sindikalnih organizacij. Teh je v Sloveniji blizu 60.000.

Pozivamo vse osnovne sindikalne organizacije, da naročijo Delavsko enotnost za vse tiste člane izvršnih in nadzornih odborov, ki še ne prejemajo glasila slovenskih sindikatov.

Letna naročnina znaša 200.— din za izvod.

Pri založbi Delavske enotnosti lahko naročite:

I. Zbirka knjižnica SINDIKATI:	Cena v din
Št. 2: ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE SINDIKATOV	20,—
Št. 3: FINANČNO POSLOVANJE V SINDIKATIH	20,—
Št. 6: SAMOUPRAVNO UREJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU	40,—
Št. 7: AKTUALNE DRUŽBENOPOLITIČNE NALOGE SINDIKATOV DANES	30,—
Št. 8: LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA — TEMELJNA NALOGA SINDIKATOV	30,—
Št. 9: SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM DELU	40,—
Št. 10: NOV KORAK PRI GRADITVI TEMELJEV SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBENE UREDITVE	20,—

Pred izidom:

Št. 11: GOSPODARJENJE V ZDRUŽENEM DELU	30,—
--	------

II. DRUŽBOSLOVNA IN SOCIOLOŠKA ZBIRKA:

1. EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE	200,—
2. INVENTIVNA DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU	150,—
3. HIERARHIJA	179,—
4. NACIONALNO VPRAŠANJE V NOVO OBDOBJU	100,—

III. Druge knjige:

1. NAVTIKA	120,—
2. VELIKA STAVKA	95,—
3. Monografija LJUBLJANA	400,—

Naročila sprejema: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Praktikanti na obvezni počitniški praksi

Kot vsako leto, tako tudi letošnje šolske počitnice niso namenjene le razvedrilu in počitku po zaključenem šolskem letu, ampak tudi praktičnemu delu oziroma povezovanju le tega s teorijo, ki so jo dijaki pridobili med šolanjem. Na obvezni počitniški praksi se je letos zvrstilo 34 deklet in fantov, praksa pa traja od 14 do 30 dni, odvisno od tega ali praktikant obiskuje srednjo ali višjo oziroma visoko šolo.

Povprašali smo jih o počutju v naši delovni organizaciji, kaj od prakse pričakujejo in kako sodelujejo s svojimi sodelavci.

Nataša Medved je končala 1. letnik TTŠ — tkalski oddlek v Kranju.

»Mislim, da je selekcija v prvem letniku dokaj ostra, saj nas je od 30 dijakov uspešno zaključilo leto (brez popravnih izpitov) le 13.

Prvi dan prakse smo vsi praktikanti imeli predavanje o samoupravljanju, o varstvu pri delu in požarni varnosti. Sicer imamo v prvem letniku v učnem programu tudi predmet »samoupravljanje s temelji marksizma«, a s samoupravljanjem sem se neposredno tokrat srečala prvič.

S tritedensko prakso sem popolnoma zadovoljna, zato sem hvaležna sodelavcem ozi-

Joža Fuchs je letos obiskoval 1. letnik TTŠ — konfekcijski oddlek. Tudi on smatra, da je kriterij v 1. letniku precej strog, saj 10 sošolcev ni izdelalo razreda.

»Ob koncu šolskega leta so nas v šoli informirali o pisanju dnevnika in nas seznanili tudi s programom počitniške obvezne prakse, katerega bom lahko izpolnil, razen delitve dela pri krojenju, ker v BPT to delo ni deljeno.

V tritedenski praksi sem se seznanil z vsemi fazami dela

v TOZD Konfekcija. Pri spoznavanju delovnih operacij nisem imel težav, saj so mi delavke rade razložile vse, kar nisem vedel ali za kar sem prosil, da mi podrobneje pokažejo.

Prve dni sem se seznanil s sporazumom o varnosti pri delu, vlogo in pomenom družbenopolitičnih organizacij in spoznal samoupravno organiziranje štipenditorja.

Ker je to moje prvo srečanje s proizvodnjo in kakr-

šnokoli DO, so tile trije tedni bliskovito potekali, čeprav so delavci imeli vmes kolektivni dopust. Vse se mi je zdelo zanimivo in novo, saj so celo šivalni stroji drugačnih tipov kot v šolski delavnici. Mislim, da bi bilo za vsakega praktikanta delo zanimivejše, če proizvodnje ne bi le opazoval, ampak sam praktično več delal ob strojih. Jaz bi na primer rad več šival in več delal pri strojnem ali ročnem krojenju.«

S prakso sem zelo zadovoljna, saj je bila organizacija le-te od začetka do danes, ko sem zadnji dan na praksi, zelo dobra. Na vsa vprašanja, ki sem jih zastavljala, sem dobila zadovoljiv odgovor; pa tudi to moram pripomniti — odnosi med delavci v navilnici so zelo dobri.

roma mojstrom in izobraževalnemu centru za nasvete in pouk. Imam občutek, da sem s pomočjo omenjenih uspela tisto malo teoretičnega znanja, ki sem si ga pridobila v 1. letniku, povezati s prakso in da sem glede seznanjanja s svojo stroko za stopnjo bogatejša.«

Deana Selko je letos končala 1. letnik srednje šole za oblikovanje v Ljubljani. Tudi na tej šoli se je bilo v 1. letniku treba temeljito potruditi, saj kar tretjina dijakov ni izdelala razreda. »Letos je prvo leto, da je šola tudi za prvi letnik predpisala obvezno počitniško prakso. Prejšnja leta je bila ta obvezna le za višje letnike. Tudi dnevnik redno pišem, čeprav v šoli tega od nas niso zahtevali. Mesto obvezne prakse sem iskala v večjih podjetjih v Kranju in Trzinu, a mi še najbolj ustreza DO BPT, ker je blizu.

Sedaj delam barvne karte sukancev različnih firm, katere uporabljamo za šivanje posteljnega perila. Z delom sem popolnoma zadovoljna, saj mi tov. Manjulova vsako operacijo dela predhodno razloži.

S teorijo samoupravljanja sem se prvič srečala preko predmeta, samoupravljanje s temelji marksizma. Kako pa poteka samoupravljanje v

praksi, do sedaj nisem imela prilike spoznati, saj sta golo branje samoupravnih aktov

DO in uvajalni seminar premalo, da bi začetnik že dobil točen vpogled v prakso.«

Tatjana Rozman je letos končala 3. letnik Upravno-administrativne šole v Kranju.

»Prejšnja leta praksa sploh ni bila obvezna, tako da dijakom ni bilo omogočeno srečanje s praktičnim delom.

V šoli so nam sestavili okvirni program obveznega dela in navodila za pisanje dnevnika, sicer pa je načrt in izvedba praktičnega dela odvisna od organizacije, kamor praktikant pride na izpopolnjevanje.

Sedaj delam pri pravnem referentu, kjer se ukvarjam s tipkanjem raznih poročil o strojelomih, nezgodah pri delu, pišem zapisnike in se ob tem seznanjam z delom v DO. Ta teden se bom še seznanila s kadrovske evidenco, zadnji teden pa bom spoznala delo v materialnem knjigovodstvu.

S praktičnim delom sem v glavnem zadovoljna, saj mi sodelavci povedo in pokažejo, kako je treba sestaviti in oblikovati posamezne vrste dopisov, (formularjev ali poročil).

Znanje o samoupravljanju sem dopolnila z branjem statuta DO, sporazumom o

združitvi TOZD v DO in drugimi samoupravnimi akti.«
(Nadaljevanje na 6. strani)

Praktikanti na praksi

(Nadaljevanje s 5. strani)

Marjeta Hlebčar je letos obiskovala 3. letnik srednje ekonomske šole v Kranju. Tudi ona ugotavlja, da se kriterij zaostruje, saj je kar šestim njenim kolegicam uspelo popestriti počitnice s ponovnim listanjem po učbenikih.

Navodila, kako naj poteka počitniška praksa, so nam dali v šoli ob koncu šolskega leta. V teh treh tednih naj bi v celoti spoznala delo v finančnem sektorju, poseben poudarek pa naj bi bil na knjigovodstvu.

»Nekaj dni sem delala na kontih, razvrščala sem kartoteko, naslednji teden pa bom spoznala delo v materialnem knjigovodstvu in se seznanila z delom v pisarni obračuna osebnih dohodkov. Mislim, da se bom v petnajstih dneh uspešno seznanila s prakso in jo povezala s teorijo. Prav praktično delo mi bo pomagalo pri lažjem vpogledu v teorijo s katero se bom srečala prihodnje leto — posebno pri predmetih računovodstva in računalništva.

S sedanjimi sodelavkami se dobro razumem. Pri delu so vedno pripravljene pomagati in svetovati. V srednji šoli smo se prvi dve leti spoznali s temelji samoupravljanja in marksizmom, letos pa je bil na učnem programu predmet »civilno pravo«. S samoupravljanjem v praksi se do sedaj še nisem podrobneje seznanila, določene stvari pa sem spoznala tu.«

Iz odgovorov praktikantov je razvidno, da so s spremenenjem okoljem šolanja zadovoljni. Dobro je, da se zavejajo, da je obvezna praksa pravzaprav nadaljevanje študija oziroma stopnica, ki pomeni povezovanje teorije s prakso. Odgovorni bi si morali še bolj kot doslej prizadevati, da bi bodočim strokovnjakom omogočili čim neposrednejši pristop k proizvodnemu delu in jim čim prej, že v prvem letniku, prikazali tehnološki proces dela tako v proizvodnih obratih kakor tudi v strokovnih službah.

Premalo je še sodelovanja med šolami in delovnimi organizacijami. Ker prepočasi uvajamo (s tem še sploh nismo začeli) tolikokrat izgovorjen pojem »šolska reforma«, se kažejo vrzeli med povezavo osnovnega in srednjega šolstva, za kar pa posledice nosi predvsem industrija posebno še tekstilna, ki le s težavo ali sploh ne prihaja do novih kadrov.

Praktikanti so slabo seznanjeni s samoupravno prakso, to kljub temu, da so v srednjih šolah v učni program vključili tudi predmet »samoupravljanje s temelji marksizma«. Čas prakse je prekratek, da bi se dijaki v tem terminu seznanili s samoupravno prakso in delom samoupravnih organov v DO in TOZD, zato se mi zdijo umestni posamezni primeri,

da so šole predvidele prisotnost svojih dijakov na posameznih sestankih organov samoupravljanja. Le na tak način bi bodoči strokovnjak dobil neposreden kontakt z načinom dela delegatskega sistema v samoupravljanju in navsezadnje z odločanjem samim.

F. G.

Na podlagi sklepa 4. redne seje skupščine Samoupravne enote za graditev in gospodarjenje s stanovanjskim skladom v družbeni lastnini pri Samoupravni stanovanjski skupnosti Tržič z dne 28. 3. 1977 in sklepa skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti Tržič z dne 5. 5. 1977 objavljamo

razpis

ZA DODELITEV POSOJIL DELAVCEM ZA NAKUP, GRADNJO IN REKONSTRUKCIJO STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ

I. NAMEN POSOJIL

1. Posojila so razpisana iz dela sredstev, ki jih združujejo delovne organizacije pri Ljubljanski banki — Podružnici Kranj — Enoti Tržič v letu 1977 in sicer do skupne višine 2.000.000,00 din.

2. Razpisa se morejo udeležiti le delavci organizacij združenega dela, ki združujejo del stanovanjskih sredstev po samoupravnem sporazumu in odloku Skupščine občine Tržič, če izpolnjujejo splošne in posebne pogoje razpisa.

3. Razpisa se morejo udeležiti delavci, katerih delovna organizacija da soglasje za odobritev posojila.

II. SPLOŠNI RAZPISNI POGOJI

1. Zahtevke za posojila bo zbiral Ljubljanska banka — podružnica Kranj — Enota Tržič neposredno od prosilcev ali posredno prek pristojnih služb organizacij združenega dela na predpisanih obrazcih, ki jih ima Ljubljanska banka — Enota Tržič, v času od 10. 8. do 10. 9. 1977.

2. Prosilci morejo dobiti posojila:

a) za nakup stanovanj v etažni lastnini, b) za dograditev hiš, ki so že zgrajene do III. gradbene faze in bodo s posojilom usposobili hišo najkasneje v dveh letih po odobritvi posojila, c) za adaptacijo stanovanj, če se s tem pridobi stanovanjska površina.

3. Znesek posameznega posojila delavcu more biti najmanj 10.000,— din in največ za dograditev stanovanjske hiše 100.000,— din za nakup stanovanj 120.000,— din, za adaptacijo pa največ 60.000,— din.

4. Za nakup stanovanj v etažni lastnini in za gradnjo stanovanjske hiše lahko najame posojilo tudi več družinskih članov, ki izpolnjujejo pogoje razpisa. V tem primeru skupna posojila ne morejo presegati polovice povprečne vrednosti trosobnega standardnega stanovanja.

5. Obrestna mera za posojila je 4 %, najdaljša odplačilna doba za posojila delavcem sme biti 20 let.

Po preteku 10 let od pričetka odplačevanja posojila se v skladu z 28. členom družbenega dogovora o upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za kreditiranje graditve stanovanj (Uradni list SRS št. 1/74) poveča obrestna mera za neodplačani del posojila za 2 %.

6. Posojilo morejo dobiti le kreditno sposobni posojilojemalci.

7. Posojilojemalci, ki so posojilo iz navedenih sredstev že prejeli, se razpisa ne morejo ponovno udeležiti.

III. POSEBNI RAZPISNI POGOJI ZA NAKUP STANOVANJ V ETAŽNI LASTNINI

1. Delavec organizacije, ki združuje del stanovanjskih sredstev po samoupravnem sporazumu ali Odloku o združevanju sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve in ki namen-sko varčujejo pri banki za stanovanjsko posojilo ter nima stanovanja ali ima neprimerno stanovanje, lahko dobi po tem razpisu posojilo za nakup stanovanj v osebni lasti.

2. Znesek posojila, ki ga delavec lahko dobi — za nakup stanovanja v osebni lasti in potrebna lastna udeležba izražena v % od cene standardnega stanovanja — sta razvidna iz naslednje tabele:

če znaša povprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim mesečnim osebnim dohodkom v občini Tržič za leto 1976 (3.812,00 din)	potrebna lastna udeležba v % od cene standard. stanovanja — najmanj	možno posojilo pri SSS v % od cene standard. stanovanja — največ
nad 50 %	do 50 %	10
nad 75 %	do 75 %	20
nad 100 %	do 100 %	25
nad 120 %	do 120 %	30
		35

Za lastno udeležbo se šteje tudi namensko privarčevani denar in posojilo, ki ga dobi delavec na podlagi namenskega varčevanja v banki, ne štejejo pa se posojila, ki jih je prosilec dobil v OZD.

Za izračun povprečnega mesečnega dohodka na člana družine upoštevamo mesečne OD obeh zakoncev, ne pa tudi njihovih otrok, ki že prejemajo OD. Za člane družine štejemo: oba zakonca, njune nepreskrbljene otroke in nepreskrbljene starše, če živijo z zakoncem v skupnem gospodinjstvu.

3. Najdaljša odplačilna doba za posojilo po tem razpisu sme biti 20 let. Skupna obremenitev posojilojemalca po zaprosenem posojilu in po že odobrenih posojilih ne sme presežati 1/3 mesečnega osebnega dohodka prosilca.

V primeru, da prosilec ni kreditno sposoben, zakonec pa združuje delo na območju druge SSS, se pri odobritvi posojila upošteva kreditno sposobnost obeh zakoncev.

Kratkoročne obveznosti z vračilom do 1 leta se ne upoštevajo.

4. Posojilo se zavaruje z menico in kreditno sposobnimi poroki.

5. Redno odplačevanje posojila se zagotovi s predložitvijo administrativne prepovedi.

6. Vsak delavec lahko dobi ob pogojih, ki jih določa ta razpis posojilo za standardno stanovanje.

Delavec, ki kupuje stanovanje, katerega površina je večja od površine pripadajočega standardnega stanovanja, ne more dobiti po tem razpisu posojila za večjo stanovanjsko površino:

— za 1—4-člansko družino je	50,5— 68 m ²
— za 5-člansko družino je	68 — 75 m ²
— za 6-člansko družino je	75 — 83 m ²
— za 7-člansko družino je	83 —100 m ²

7. Prednost za posojilo po tem pavilniku ima delavec, ki: — ima nižji povprečni mesečni dohodek na člana družine, — kupuje stanovanje v okviru usmerjene ali organizirane stanovanjske graditve, — kupuje standardno stanovanje.

8. Razpisa se lahko udeležijo le delavci, katerim organizacija združenega dela da soglasje za odobritev posojila.

9. Za isto stanovanje lahko najame posojilo tudi več družinskih članov, če izpolnjujejo pogoje razpisa, v tem primeru zbir posojil ne more presegati višine posojila, ki jim pripada glede na dohodek na člana družine.

IV. POSEBNI RAZPISNI POGOJI — ZA ZIDAVO DRUŽINSKE STANOVANJSKE HIŠE V OSEBNI LASTI

1. Delavec si zagotovi sredstva za zidavo družinske stanovanjske hiše v osebni lasti:

a) z varčevanjem pri banki za stanovanjsko posojilo in drugimi denarnimi sredstvi, b) s stanovanjskim posojilom pri banki, ki ga dobi na podlagi namenskega varčevanja, c) s posojilom pri stanovanjski skupnosti, d) s stanovanjskim posojilom, ki mu ga odobri organizacija v kateri združuje svoje delo, e) z lastnim delom in drugimi sredstvi.

2. Delavec organizacije, ki združuje svoja sredstva pri stanovanjski skupnosti po določbah družbenega dogovora in namensko varčuje v banki za stanovanjsko posojilo ter nima stanovanja ali ima neprimerno ali neustrezno stanovanje, lahko dobi po tem pravilniku in na podlagi razpisa posojilo za zidavo družinske stanovanjske hiše v osebni lasti.

3. Znesek posojila, ki ga dobi delavec za zidavo družinske stanovanjske hiše, mora biti določen ob upoštevanju elementov za standardno stanovanje in cene za kv. meter stanovanjske površine standardnega stanovanja, ki jo za vsako leto predpiše občinska skupščina.

4. Posojilo, ki ga dobi delavec po tem pravilniku za zidavo družinske stanovanjske hiše, lahko znaša največ 45 % od končne vrednosti standardne družinske stanovanjske hiše. V razpisu za posojilo za zidavo družinske stanovanjske hiše v osebni lasti je lahko določen tudi nižji odstotek posojila.

5. Posojilo se zavaruje z vknjižbo.

6. Prednost za posojilo po tem razpisu ima delavec, ki: — ima nižji povprečni mesečni dohodek na člana družine,

— zida družinsko stanovanjsko hišo ob upoštevanju elementov za standardno stanovanjsko hišo, — zida družinsko stanovanjsko hišo v okviru določenega stanovanjskega standarda, — ima družinsko stanovanjsko hišo, zgrajeno do višje gradbene faze, — bo s preselitvijo v novozgrajeno hišo sprostil družbeno najemno stanovanje.

Ob enakih pogojih ima prednost delavec, ki v prejšnjem razpisu ni uspel zaradi pomanjkanja sredstev.

7. Pri zidavi družinske stanovanjske hiše mora delavec prispevati lastno udeležbo v višini, ki je v razpisu določena v % od vrednosti standardne družinske stanovanjske hiše.

Osnova za določitev odstotka lastne udeležbe je razmerje med povprečnim mesečnim dohodkom na člana družine in povprečnim mesečnim osebnim dohodkom v občini Tržič v letu pred odobritvijo posojila. Odstotek lastne udeležbe je tem večji, čim večji je poprečni mesečni dohodek na člana družine.

Za izračun poprečnega mesečnega dohodka na člana družine upoštevamo osebne mesečne dohodke obeh zakoncev, ne pa tudi njunih otrok, ki že prejemajo osebni dohodek. Za člane družine štejemo: oba zakonca, njune nepreskrbljene otroke in nepreskrbljene starše, če živijo z zakoncem v skupnem gospodinjstvu.

Znesek posojila, ki pripada delavcu je tem večji, čim manjši je poprečni mesečni dohodek na člana družine.

8. Znesek posojila, ki pripada delavcu kadar zida družinsko stanovanjsko hišo, izražen v odstotku od vrednosti standardne stanovanjske hiše po odloku o določitvi stanovanjskega standarda v občini Tržič (Uradni vestnik Gorenjske št. 23/73), je razviden iz naslednje tabele:

če znaša povprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim mes. osebnim dohodkom v občini Tržič v letu pred odobritvijo posojila (3.812,00 din)	znaša lastna udeležba v odstotku od vrednosti standardne družinske stanovanjske hiše — najmanj	potem pripada delavcu posojilo v % od vrednosti standard. družinske stanovanjske hiše
do 50 %	25 %	45 %
nad 50 % do 75 %	30 %	35 %
nad 75 % do 100 %	35 %	30 %
nad 100 % do 120 %	40 %	25 %
nad 121 %	45 %	20 %

9. Posojilojemalci morejo dobiti posojilo, če se zavežejo, da bodo s sprejetim posojilom usposobili objekt za vselitev in predložili vselitveno dovoljenje.

10. Nadalje se morajo posojilojemalci zavezati, da bodo takoj po dograditvi hiše, adaptaciji ali nakupu stanovanja, izpraznili dosedanjo najemno stanovanje (če tako stanovanje zasedajo) in se vselili v dograjeno stanovanjsko hišo ali v novo stanovanje.

V. DOKUMENTACIJA

Udeleženci natečaja morajo k zahtevkom za posojila in potrjenim izjavam delovnih organizacij, da vročajo sredstva v Ljubljansko banko — Enoto Tržič, predložiti:

a) za nakup stanovanj

predkupoprodajno pogodbo, potrdilo o višini povprečnega mesečnega OD v letu 1976, potrdilo o številu članov družine od upravnega organa skupščine občine Tržič, administrativno prepoved na OD v dveh izvodih.

b) za gradnjo in adaptacijo stanovanjskih hiš

gradbeni načrt s predračunom in gradbenim dovoljenjem, zemljiškoknjižni izpisek, potrdilo o višini povprečnega mesečnega OD v letu 1976, potrdilo o številu članov družine od upravnega organa skupščine občine Tržič, administrativno prepoved na OD v dveh izvodih.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST TRŽIČ

Enota za graditev in gospodarjenje s stanovanjskim skladom v družbeni lastnini

Ročni gasilni aparat za gašenje s prahom

Aparat »S« (s prahom) je namenjen gašenju začetnih požarov vseh vrst gorljivih snovi. Za gašenje lahkih kovin — aluminija, magnezija, termita, elektrona, kalija in natrija — uporabljamo posebne vrste prahu.

Količina prahu, ki jo aparat vsebuje, je označena na aparatu poleg črke »S« (npr. 1, 2, 6 itd.), kar pomeni količino gasilskega sredstva v kg. Izvedba notranjega mehanizma se tudi razlikuje od prejšnjih gasilnih aparatov objavljenih v »Tekstilcu«, skupno vsem pa je, da je potisna sila ogljikov dioksid.

Gasilni prah, ki ga razpršimo na mesto požara, plamen zaduši, poleg tega pa pod vplivom visoke temperature razvije še interni plin, ki deloma pospešuje dušenje. Gasilni prah je najpogostejše natrijev hidro karbonat (soda bikarbona), ki je eno najbolj univerzalnih kemičnih sredstev za gašenje požarov, nafte in naftnih derivatov ter gorljivih plinov. Ker ne prevaja električnega toka, je prah učinkovit tudi pri gašenju elektroinstalacijskih naprav in elektromotorjev. Uspešno gasi tudi požare trdnih snovi, toda le v začetku,

če niso nastala žarišča oziroma žerjavica. V tem primeru pa bi bilo gašenje brez posebnega uspeha.

Gasilni prah je v glavnem sestavina sode bikarbonate, kateri so v manjšem odstotku primešani tudi drugi dodatki,

kot sta npr. aluminijev in magnezijev sterat in še druge vrste primesi. Te pripomorejo, da prašek dobro drsi, poleg tega pa ga ščitijo pred vlago v zraku, da se ne bi zlepil in da bi se obdržal na površini tekočine, ne da bi jo vpijal.

Pri nas se uporablja univerzalni gasilni aparat, ki ima znak BCE in je za gašenje požarov vnetljivih tekočin, tekočih mas, gorljivih plinov, elektroinstalacijskih naprav, električnih strojev in elektro-

motorjev do 1000 V, arhivskih in drugih dragocenih predmetov. Prah z znakom D (pri nas se ne uporablja) je mešanica borata in se uporablja pri gašenju lahkih kovin (magnezi-

ja, natrija, aluminijevega prahu, kalija, titana, litija in urana). Ta prah pri dotiku s kovino na njeno površino napravi oblogo imenovano »kovinsko steklo«. Prahu te vrste ne smemo mešati z drugimi vrstami prahu. Omeniti moramo še eno vrsto gasilnega prahu in sicer »SV« prah. Uporabljamo ga, kadar gasimo istočasno tudi s peno, ker je obstojen in ne razkroja pene.

Gašenje telefonskih in radijskih naprav s prahom ni priporočljivo, ker bi s prahom povzročili precej škode tudi tistim napravam, ki jih ogenj sicer še ni zajel, oblak prahu pa bi jih že dosegel. Pri teh vrstah požarov prihaja v poštev samo ogljikov dioksid.

KAKO UPRAVLJAMO Z ROČNIM GASILNIM APARATOM S PRAHOM »S«

1. Odstranimo varnostno sponko
2. Pritisnemo vzvod aparata navzdol.
3. Ročnik oziroma ustnik aparata usmerimo naravnost

Problematika prevoza hipoklorita in luga

Ta problem se je začel pojavljati takoj po ukinitvi železnice v Tržič. Do tedaj smo dobavili hipoklorit v vagonih cisternah direktno v podjetje, kjer smo ga pretočili v bazene. Z ukinitvijo železnice pa so nastali problemi zato, ker nismo imeli primernih kamionov niti cistern. Vse, kar je bilo narejeno doma, je bilo narejeno začasno in improvizirano.

V zadnjem času pa so se zaostriili pogoji za prevoz jedkih in strupenih tekočin do take mere, da jim naši kamioni in cisterne niso več odgovarjali. Avto mora biti opremljen z ustreznimi lučmi in posebnimi razpoznavnimi tablicama. Poleg vozniaka mora biti še spremljevalec. Ležišče cisterne ne sme dovoljevati nobenih premikov. Cisterna mora biti opremljena s sistemom za odstranjevanje plinov in podobnim.

Naše cisterne so že stare in že nekočkrat popravljene, posebno cisterna za hipoklorit in še prevelike so za naše kamione (zaradi skupne teže). Ker prevažamo lahko edino polne cisterne znaša skupna teža cisterne in hipoklorita oz. lužine, več kot je nosilnost kamionov.

Postavljeni smo bili pred dejstvo, da kupimo nov kamion in novi cisterni, kar pa bi bila velika investicija. Obstaja tudi možnost zmanjšati cisterni. To pa se ne izplača iz dveh razlogov:

1. Cisterni sta že stari in dotrajani in se vanju ne splača vlagati kakih večjih sredstev.
2. Z zmanjšanjem prostornine cistern bi zmanjšali tudi količino prepeljanega hipoklorita in luga, kar bi

nad gorečo površino tako, da se prah odbije neposredno pred plamenom v sam plamen in objame steber plamena.

Posamezni prašni delci v oblaku morajo prodirati skozi plamen kakor zaščitna stena, ki preprečuje kisiku dostop do goreče snovi. Ročico na glavi aparata oziroma vzvod na ročniku moramo odpirati in zapirati v presledkih 3—5 sekund, da bi tako preprečili hitro upadanje pritiska, ki se je v posodi pomahal s prahom. Površinske požare bomo gasili začenši pri samem robu potem pa v cik-cak črti. Pri požarih, ki so zajeli večjo površino, moramo pripraviti najmanj 2 do 3 aparate in začeti gasiti naenkrat vsaj z dveh strani. Brezuspešno je gasiti tako, da bi uporabili najprej prvi nato drugi in zatem še tretji aparat. Ko požar vnetljivih tekočin pogasimo z gasilnim prahom, moramo tekočine pokriti še s peno, da bi preprečili ponoven vžig vnetljivih tekočin, ki lahko nastane zaradi segrete pločevinaste posode.

imelo za posledico povečanje stroškov na kg.

Iskali smo prevoznika, ki bi imel na razpolago avtocisterne, ki bi odgovarjale za prevoz teh raztopin. Tako smo stopili v stik s prevozniki v Ilirski Bistrici, Novi Gorici, Mariboru, Kočevju in Zagrebu. Od vseh teh ima edino podjetje »Drava« v Zagrebu avtocisterne za prevoz hipoklorita, vendar pa je vprašljivo plačilo praznih voženj iz Zagreba v Hrastnik in iz Tržiča v Zagreb.

Tako nam ni preostalo drugega kot, da nam vozi privatni avtoprevoznik iz Hrastnika, ki nam zaračuna 1700.— din za eno vožnjo kar znese 0,28 din za kilogram.

Po razgovorih s predstavniki Hrastnika, so ti pripravljene s svojimi kamioni prevažati vse količine hipoklorita in lužine za naše podjetje po ceni 5.— din na km, to je 1150.— din za eno vožnjo.

K tej ceni prevoza moramo prišteti še amortizacijo za novo nabavljeno cisterno v višini 71 din za vožnjo.

Na ta način bi bili stroški za 1 kg hipoklorita 0,25 din in za 1 kg lužine 0,20 din.

Menimo, da je to najcenejši prevoz, za kar imamo trenutno realne možnosti. Upoštevati moramo tudi to, da nam odpadejo vse skrbi okrog prevoza, zasedenosti kamionov in varnosti ter predpisov, ki zahtevajo, kako morajo biti urejeni kamioni za prevoz jedkih in strupenih tekočin.

Upajmo, da smo ustregli članom kolektiva, ki jih je zanimala ta problematika. V kolikor pa koga zanimajo podrobnejši podatki, naj se obrne na uredništvo »Tekstilca«.

Nabavni sektor

Naš računalnik — Philips P-359

Že dolgo je tega, menda je od tega že dve leti, kar smo v našem glasilu zadnjikrat pisali o računalniku. Vsi vemo, da smo računalnik kupili zaradi tega, da bi si olajšali delo, članom kolektiva pa je manj znano, kaj smo s pomočjo računalnika že naredili in pa ne nazadnje, s kakšnimi težavami se ubadamo.

Namen in končni smoter naših prizadevanj je razbremeniti človeka rutinskega dela, ki ga kot edino živo bitje, ki lahko misli, degradira v stroj — avtomat. S tem bi člani kolektiva imeli veliko več časa za človeka primerno — to je umsko delo. Stroji so izdelani zato, da človeku pomagajo in tako jih moramo tudi obravnavati. Le tako bomo dosegli osvoboditev človeka in s tem končni cilj, ki ga je nakazal v svojih delih že Marx. Zavedati pa se moramo, da je potrebno v smislu dosega tega cilja še ogromno narediti in da se bomo temu cilju postopoma približevali, če bomo vsi člani DO aktivno sodelovali pri formiranju in realizaciji nalog s področja računalniške obdelave podatkov.

Do sedaj smo v precejšnji meri obdelali področje komercialnega poslovanja, delno področje proizvodnje in sicer lansiranje in zasledovanje delovnih naporov za TO — konfekcija (ki pa zaradi objektivnih težav stagnira) in v zadnjem času tudi nekaj stvari s finančnega področja. Večina obstoječih programov je izdelanih za področje komercialnega poslovanja in tudi večino računalniškega časa nam obdelave s tega področja zavzamejo. To so programi za skladiščno evidenco, fakturiranje za trgovino BPT, fakturiranje na brezkončnem formularju, fakturiranje za izvoz, fakturiranje po MPC, dnevnik faktur, listanje kartoteke artiklov, pregled prometa izdelkov na področjih, listanje naslovov kupcev, pregled udeležbe v prometu, komisijsko prodajo, popravilo zalog po barvah, cenik za trgovino BPT, prešifriranje kupcev, predračune, stanje zalog 01.01. in luknjanje LK VK 101 in 102 ter brisanje sumarne kartice trgovine BPT.

Program, ki istočasno zajema komercialno in finančno področje poslovanja DO je program za listanje mesečnega poročila o stanju zalog (količinsko in vrednostno) in delitve skupnega prihodka (tržne vrednosti) po TO (temeljnih organizacijah).

Programi za obdelovanje podatkov izključno finančne narave pa so izdelani za izpis vsebine celic DA 066 in DA 065 (tržna vrednost in lastna vrednost), korekturo prej omenjenih DA, otvoritev MLC-konta in listanje bruto bilance po TO in za DO ter za kontrolni znak tek LK VK 303 in 304 in brisanje MLC-kontov pred listanjem bilance.

Poleg tega pa je bilo potrebno realizirati še več korektur v ostalih programa-

mih (predvsem v programih za fakturiranje) in rešiti nekaj organizacijsko tehničnih problemov na raznih področjih našega dela.

Izredno so se povečali tudi zastoji zaradi okvar računalnika, saj so le te po številu že meseca maja dosegle lansko celoletno kvoto. Vsega skupaj so nas v tem obdobju obiskali serviserji kar 22-krat, medtem, ko so nas v lanskem letu 17-krat. To pomeni izgubo približno 16 delovnih dni (dve hardverski okvari smo odpravili sami). Kljub temu pa smo vse na-

loge opravili v predvidenem času, obliki in obsegu. Nemala zasluga za redno delo pa gre tudi operaterkam, ki so poleg ostalih obveznosti, vedno kadar je bilo potrebno, prihajale na delo izven rednega delovnega časa.

Težave, s katerimi se vsak dan srečujemo, so predvsem prostorske in kadrovske narave. Dosti je bilo govorenega in napisanega o obeh kategorijah problemov, vendar ugotavljamo, da bistvenega napredka ni na nobenem izmed področij.

Kadrovske se je sicer pričelo z reševanjem pomanjkanja programerjev, toda zadeva je ostala nedorečena. Izšolala sta se dva programerja od katerih sicer eden dela na tem področju, ven-

dar pa je zaradi prostorskih problemov dislociran, kar povzroča še dodatne probleme, drugi pa po izobraževanju sploh še ni angažiran.

Glede prostora pa bi našli samo nekaj dejstev. Do nedavna so operaterke (3) sedele za isto mizo (1) (psihološki in sociološki moment), v prostoru, kjer je računalnik istočasno tudi priročno skladišče za ves material, ki se ga rabi za nemoteno delo (papir zahteva klimatizacijo, sicer povzroča pri obdelavah zastoj), arhiv vhodnih in deloma izhodnih dokumentov ter garderoba. Problem je tudi v klimi (majhen prostor, tri delavke in stalno obratovanje računalnika in njegove periferije).

Delo programerjev po svoji naravi zahteva veliko umskega napora predvsem pa celodnevne koncentracije, za-

hteva precej sodelovanja z organizatorjem — programerjem in med samimi programerji ter delno tudi operaterjem, komunikativnost z vodjem in vsemi ostalimi delavci.

Iz zgornjih navajanj je razvidno, da če hočemo izboljšati kvaliteto in kvantiteto dela ter medsebojne odnose, da je potrebno nemudoma pristopiti h kompleksnemu reševanju zgornjih problemov. Le tako lahko računamo na napredek na področju računalniške obdelave podatkov.

Naša želja je, da bi čimprej prebrodili omenjene težave, kar bi vsekakor prispevalo k izboljšanju kvalitete in kvantitete dela v korist vsaj delovni organizaciji kakor tudi kamenček v mozaiku naporov za izboljšanje medsebojnih odnosov v DO.

M. B.

Kako smo letovali

Menda je v naši delovni organizaciji še precej delavcev, vsaj mlajših, ki niti enkrat niso obiskali Materade, kjer v prijetni senci borovega gozdiča stoji naš počitniški dom. Vendar nimam namena podrobneje opisovati počitniškega naselja in okolice, skušal bom le prikazati, s kakšnimi problemi se srečuje mali kolektiv marljivih delavk in upravnika.

Letos, vsaj do sedaj, so bili kopalni dnevi po izmenah še kar »pravično porazdeljeni«, ne tako kot lani, ko so nekateri dopustniki po 20. juliju bolj poredko videli sonce. Tako letos tudi z barvo ni bilo težav, seveda za tiste, ki so se hoteli nastavitviti soncu.

na izpraznitev hišice (posamezni primeri). Marsikdo, utrujen po dolgem »cijazenju« po prenatrpanih cestah, res težko čaka, kdaj se bo lahko znebil prepotenih cunj in se kolikor toliko udobno namestil v ne preveč razkošno hišico. Ko smo že ravno pri hišicah — škoda je z leta

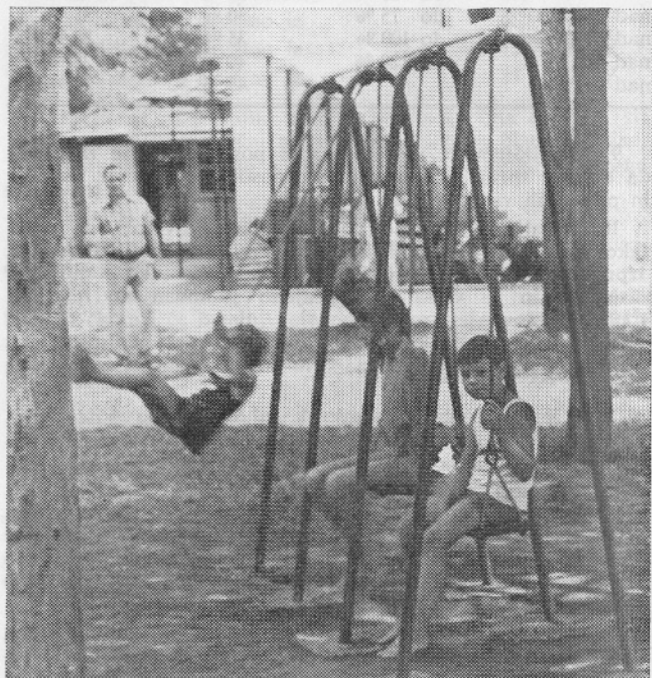
Del osebja našega doma

Tisti, ki so prvič letovali v Materadi, so se ob prihodu najprej seznanili z dnevnim redom in se pozanimali, kakšna je hrana, ki so jo prejšnja leta precej krtizirali. Iz raznih govoric delati zaključke ni hvaležna zadeva, vsekakor je boljše, da se na osnovi izkušenj vsakdo sam prepriča, kaj je res in kaj ne.

Prihod in odhod dopustnikov res ni najbolje organiziran, ker je treba čakati

v leto večja, saj baje že 7 let niso bile prepleškane. Jedilnica komaj še stoji, skozi špranje pa lačne dopustnike pridno božajo sončni žarki. Kaj bi to, bolj moti dež, ki se nemoteno spreminja v luže po tleh in ni redko jutro, ko kuhinjsko osebje že ob štirih zjutraj s cunjjo v roki spravlja nezaželjene luže iz jedilnice.

Sicer pa, kaj bi dolgoval, o problemih, s katerimi se mali kolektiv vsak dan uba-

Na gugalnici je bil vedno vesel živ-žav

da, naj spregovorijo delavke same.

Štefka Kokalj je letos prvič zamenjala delo v konfekciji z opravi v počitniškem domu, kjer vestno opravlja posle pomožnega delavca.

»Letos sem se prvič odločila za takšno vrsto zamenjave

dela, ne vem pa še ali bom tudi prihodnje leto zaprosila za takšen način popestritve dela. Trdim, da gostje, posebno tuji, premalo pazijo na čistočo, naj bo to v straniščih ali drugod. Ob vsaki hišici je košarica za smeti, a smeti je povsod dovolj, le

Ob mizi za namizni tenis so se zvrstili tudi najmlajši

smetnjaki so navadno prazni. Res, ni mi dolgčas ob mojem delu, zlasti ženske mi s svojimi stranišči ne pustijo mirne urice, saj se v školjkah in umivalnikih znajde

Ko je delo opravljeno, lahko začnem znova.

res prav vse. Poleg tega me vsak dan čakajo drva, ki jih je treba nacepiti, urejam stezice, izdajam in sprejemam posteljno perilo, pobiram smeti in pozabljene predmete po plaži.

Rada in z veseljem, mislim, da tudi vestno opravljam svoje delo, toda nekaj je, kar mi greni dneve — delo, delo, ki ga z veseljem opravljam, se mi zdi brez haska, saj je po že opravljenem poslu, kmalu spet vse tako kot je bilo pred čiščenjem.

Vida Bertoncelj, glavna kuharica v našem počitniškem domu v Materadi, je tukaj že četrto leto zapored; v DO pa dela že 32 let kot tkalka.

»Jedilnike sestavljam za teden vnaprej. Seveda se do dneva točno ne moremo držati jedilnega lista, ker vsega ni vedno mogoče nabaviti. Sicer smo pa tako primorane, da se ravnamo po možnostih, ki nam jih omogoča DO oziroma gostje s plačilom cene penziona in svojo (ne)poštenostjo. Lani npr. je bil po kosilu na mizah večkrat kompot, letos pa tega ne moremo servirati, ker so gostje »poskrbeli« za to, da ni lončkov. V začetku sezone smo razpolagali s 165 lončki sedaj pa jih je le še 46, seveda je to za 250 gostov odločno premalo.

Oh, ni samo to, kar nam ne lajša življenja tukaj v Materadi. Hladilniki so dotrajani, tako da jih moramo ponoči odklapljati, pralni in pomivalni stroj sta že dlje časa pokvarjena. Posledice teh pomanjkljivosti moramo prenašati me, saj moramo umazane halje in kuhinjske krpe prekuhavati na štedilniku, ki je mimogrede povedano kurjen z drvmi. Prav smešno in nerazumljivo obnem je dejstvo, da so bila sveža drva kupljena v Naklem, prepeljana na razzgovanje v Tržič in s tovornja-

kom dostavljena v Materado. Predno sveža drva zgorijo, je potrebno precej truda pa še »ice« ne dajo takšne kot bi jo morale. Sicer pa drv sploh ne bi bilo treba, če bi odgovorni znali vsaj malo gospodarno misliti. Kupili naj bi kombinirani štedilnik (elektrika + plin) pa bi s tem olajšali težko delo kuharicam pa še tako vroče ne bi bilo.

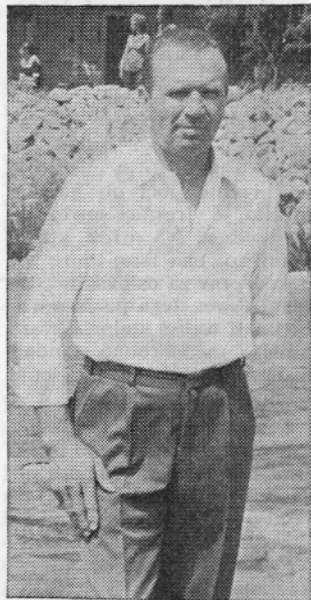
Zaradi naštetih težkih delovnih pogojev se nujno potegne delavnik, saj niso redki dnevi, ko delamo tudi po 14 ur. Za takšno garanje smo premalo plačane, saj v povprečju niti 500 starih tisočakov ne dobimo. Poleg tega je v kuhinji stalen preprih, katerega že krepko čutimo po kosteh.

Vsakodnevni znanilec težko pričakovanih obrokov — gong

Rudi Hrovatič je že četrto leto upravnik počitniškega doma BPT v Materadi. Njegov delovni dan je zelo pester, saj je bil pred leti še med osebjem ekonom-nabavljaj, sedaj pa je sam, nabavljaj in upravnik.

»Že februarja smo začeli s pripravljalnimi deli za novo sezono. Počitniške hišice, jedilnica in kuhinja kar vpi-

Pri poslovanju počitniškega doma se srečujemo z mnogimi težavami, ki jih skušamo rešiti v zadovoljstvo naših gostov

jejo po obnovi. Letos smo uspeli opraviti le najnujnejša vzdrževalna dela, prepleškali smo le kuhinjo, ki je zastarela in nefunkcionalna. Predvsem zaradi kritičnega stanja, v kakršnem so zlasti skupni prostori, vseskozi trepetam zlasti pred sanitarno inšpekcijo. Tržna komisija je že za nami. Naslednje leto ne bo več mogoče dopustovati v tropostelnih hišicah, ker so le-te po novih predpisih premajhne (6 m² na osebo). Tako bo zmogljivost nočitev občutno padla tudi zaradi tega, ker bomo morali podreti nekaj starih dotrajanih hišic.

Zakaj je tako? Vsem je dobro poznana težka finančna situacija, v kateri se nahaja naša DO. Sicer pa tudi sindikalna organizacija ni opravila naloge tako kot bi jo morala. Pa še te težave s pomi-

valnim strojem KONTAL, pralnim strojem in drvmi. Za omenjena stroja sem takoj posredoval pri servisih pa tudi v Tržič sem šel na svoje stroške, a delavca, ki bi stroja popravil, ni od nikoder.

Vem, da so delavke v kuhinji marljive, vendar se mi zdi, da bi se dalo delo v kuhinji boljše organizirati, tako bi se skrajšal tudi njihov delavnik. Kader v počitniškem domu se ne bi smel pogosto menjavati, saj je prav v stalnosti zaposlenih delavk tudi garancija za uspešno delo.

Glede kakovosti in količine hrane so se dopustniki v vseh izmenah pohvalno izrazili. Le to bi sam pripomnil, da je hrane res dovolj, da je tudi okusno pripravljena, le preveč hladna je — posebno juha.

Otroci bi posebno za večerjo potrebovali mleko, pa bi tako sicer »težka« večerja bila nekoliko lažja. Sicer pa so kot povsod, tudi med dopustniki pikolovci, ki kritizirajo prav vsako malenkost. Tem ni mogoče nikoli ustreči.

Bliža se jesen in 12. septembra bomo počitniško osebje spet vsak dan srečevali. Skoraj celo leto imamo čas razmišljati in tudi ukrepati, da bo naš delavec prihodnje leto v našem počitniškem domu dopustoval udobneje in ne nazadnje — omogočiti moramo, da bo osebje počitniškega doma imelo boljše pogoje dela, saj ne smemo pozabiti, da prav oni skrbijo za naše boljše počitniško počutje.

F. G.

Svetovni dan zdravja

Ko je neko odkritje novo, pravijo ljudje da »ni res«, ko ga dokažejo, pa pravijo »nič posebnega«. Stotine milijonov ljudi so živi dokazi za uspešno novoodkritje cepjenja, pa je po drugi strani vendarle res, da imunizacija ni nič novega pod soncem.

Pred tisočletji je modrec, ki je znal opazovati, sklepati in svoja opažanja povezovali, ugotovil, da ljudje, ki so preboleli neko kužno bolezen, niso več zboleli za isto boleznijo. Stari Kitajci so to dobro vedeli. Prav tako stari riri Hindi. Tukidides, grški zgodovinar, je to skusil na lastni koži. Zbolel je za kugo, ki je leta 430 pred našim štetjem razsajala po Atenah in prebolel bolezen. Takrat je zapisal, da se za bolnike in umirajoče ne bi nihče pobrigal, če se jih ne bi usmilili tisti, ki so kugo nekoč imeli in jo preboleli, ker so vedeli, da za to boleznijo ne bodo več zboleli.

Voltaire, stebler prosvetljenstva, pa glede cepjenja ni bil prav nič »prosvetljen«. Sam je skoraj umrl za črnimi kozami in vendarle se je neskončno razjezil na lady Mary Worthley Montagu, ki je namerno prenesla žive črne kozice na svoje otroke. Bila je žena angleškega veleposlanika v Carigradu in je to svoje ravnanje povzela po Turkih, ki so se tega naučili od Sirakužanov, ti pa od Kitajcev ali Indijcev. Sirakužani so namreč oskrbovali hareme in seraje Srednjega vzhoda s sužnjami. Te so bile priznane lepe in zdrave dekleta, ker so jim še mladim vsadili žive črne kozice. Tudi besni kaplan na veleposlaništvu je protestiral proti ravnanju lady Mary, češ, »Dajanje živih črnih koz je lahko pomagalo otrokom nevernikov, nikakor pa ne more pomagati otrokom kristjanov.«

Pa je pomagalo nevernikom in kristjanom. Bilo je seveda zelo tvegano, saj so na otroke prenašali žive črne kozice. Res so izbirali mi-

lejše primere, vendar niso ničesar vedeli o njihovi virulentnosti (kužnosti). Ne glede na uspešno prenašanje živih črnih koz na zdrave ljudi so neuki ljudje zagrozili Zbadielu Boylstonu, da ga bodo linčali, ker je ob epidemiji leta 1721 v Bostonu cepil svojega sina in dva črna sužnja ter poskrbel, da je žive črne kozice dobilo še 244 ljudi.

Leta 1768 je Voltaire — tedaj 50 let starejši od takrat, ko je okaral lady Mary — preklcal svoje prvotno mišljenje in nagovoril rusko carico Katarino na cepljenje 30000 ljudi z živimi kozami. Carica je privolila v tvegani poizkus in dali cepiti tudi svojega sina velikega kneza Pavla.

Od cepljenih je umrlo vsega 4% ljudi.

Od kravih dekel do Jennerja

Zdrava kmečka pamet je v mnogih deželah že davno ugotovila, da kravje dekle, ki so zbolele za govejimi kozami, nikoli niso zbolele za črnimi kozami. Edward Jenner, podeželski zdravnik, učenec velikega Johna Nunterja, je v tej ugotovitvi odkril možnost za preventivno cepjenje. Osem let je previdno proučeval svoja opažanja in leta 1796 naredil prvo vakcinacijo (vacca = krava) na majhnem dečku Jamesu Phippsu tako, da mu je v kožo vtrl gnoj z roke ene od kravjih dekel, ki je zbolela za govejimi kozami. Imunizacija je uspela.

Leta 1976 pa je cepljenje proti črnim kozam doseglo svoj višek. Zadnje primere črnih koz, v svetu s 4 milijardami ljudmi, so našli v gangeški delti, pod vzhodjem Himalaje, v južnoameriških džunglah, v pozabljenih predelih Etiopije in med nekaterimi nomadskimi plemeni. Zdravila proti virusu črnih koz, ko je ta že aktiven v bolniku, še nimamo, toda če bolnika izoliramo in cepimo vse, ki so z njim kakorkoli prišli v stik, se bolezen ne bo mogla širiti. To strahotno bolezen, ki je morila in

izkazala oblike, ki so jo našli na mumijah v egiptenskih grobovih ter je divjala kot gozdni požar v ponavljajočih se epidemijah in zdesetkala armade vojakov, ta bič človeštva so prignali do končnega izkoreninjenja. Akcija SZO za izkoreninjenje črnih koz — ki pa še vedno zahtevajo nenehno čuječnost — je zatrla še eno veliko človeško nadlego.

Ta dosežek je toliko pomembnejši, če upoštevamo skeps, mračništvo in organiziran odpor proti cepljenju. Mnogi, ki je z linčanjem grozil Boylstonu v kolonialnem Bostonu, je imela različice v Evropi in Ameriki skozi vse 19. stoletje. Celo ko so nevarnost morebitnih reakcij na virulenco (katere nikoli ne smemo povsem odmisli) znižali na najnižjo možno mero, se prav nič ni zmanjšal odpor proti obveznemu cepljenju (obveznemu zato, ker zaradi neuklonljivega nasprotovanja nekaterih nismo smeli tvegati okuženja celotnega področja) in karantenskim predpisom. Celo slavni zdravniki, ki bi prvi morali upoštevati očitne dokaze o uspešnosti cepjenja, so odpor podpirali. Bernard Shaw, ki je videl v cepljenju napol divjaški obred, je v ostri satiri »Zdravnik v škripih« zasmehoval sira Almrotha Wrighta, odličnega imunoterapevta v osebi sira Colensa Ridgeona (»opsonin« je namaz, s katerim namažemo povzročitelje bolezni, da jih bela krvna telesa raje pojedo). In ko so črne kozice tako rekoč izginile s sveta, so se še našli ljudje, ki so se pričkali o tem, ali je več tveganja pri cepljenju ali pa ob boleznih, ne da bi se pri tem zavedali, da je bilo tveganje zmanjšano prav zaradi cepjenja. Imunizacija je lahko zelo stara, toda imunologija je relativno nova; večšina je postala znanost.

Klice imajo starše

Sistematična analiza in eksperimentalni dokaz sta morala počakati na Pasteur-

(Nadaljevanje na 10. stran)

Svetovni dan zdravja

(Nadaljevanje z 9. strani)

ja in Kocha. Pasteur je moral najprej razveljaviti misel, ki je veljala do tedaj, da namreč živo nastaja iz neživega. Da bi dokazal zmotnost te misli, je postavil trditve: »Klice imajo starše, kot jih imajo ljudje.« Kakor je Koch pokazal, da je za identifikacijo treba klico osamiti, jo gojiti ter ugotoviti njen celotni življenjski potek in njen odnos do bolezni. Njegov zaplet z imunizacijo je treba pripisati zgolj slučajnim okoliščinam, kajti medtem ko je bil na počitnicah, so kulture kurje kolere, ki jih je pustil v laboratoriju, postale neaktivne. Vendar pa so ob cepljenju delovale preventivno proti okuženju z boleznijo. Oslabljeni virus je skozi več generacij ohranil svojo učinkovitost. Ta ugotovitev ga je privedla do odkritja cepiva zoper vranični prasad in steklinno. Koch, mojster laboratorijske tehnike, je gojil organizme na želatini, uporabljal barvila za razpoznavanje mikrobov in kamero za trajni zapis. Odkril je bacil tuberkuloze in večičasti mikrob azijske kolere. Pot za identifikacijo mikroorganizmov, povzročiteljev nalezljivih in kužnih bolezni ter umetnost cepljenja proti njim je bila tako odprta.

Vprašanje »zakaj« imunizacija pa je še vedno čakalo na odgovor. Zakaj npr. mrtev mikrob, ki ga vnesejo v telo, povzroči imunost? Leta 1886 je odgovor našel Theobalth Smith, ki je razlikoval bacil prašičje kolere. Če je živ bacil vbrižgal v goloba, je golob poginil, če pa je bacil poprej uničil z vročino, je povzročil odpornost proti kužni infekciji.

Leta 1893 je von Behring pokazal, da je serum živali, ki je bila okužena z davico, uporaben za preventivno ali terapevtsko cepivo proti bacilu davice. Bacil davice, enako tudi bacil tetanusa, streptokok škrlatinke, bacil griže in bacil botulizma izločajo strupe (toksine), na katere reagira živalski organizem tako, da začne proizvajati antitoksine, ki potem, injicirani v človeka, nevtralizirajo bolezen. Sočasno je Mečnikov pokazal na bela krvna telesa (fagocite) v tkivu in krvi, ki požirajo mikroorganizme. Ti fagociti so kot nekakšni pometači krvi, gibljive bele krvničke (levkociti) pohitijo namreč na kraj »nesreče«, da bi »pometle« infekcijo iz krvi. »Opsonin« Almrotha Wrighta je pomenil »napraviti hrano okusno«, zato Shawov satirični opis »namazati bolezenske klice z namenom, da jih bodo bele krvničke rade pojedle, niti ni bil povsem napačna misel, čeprav je bila še tako porogljivo mišljena. V krvi je bilo »izmerljivo« nekaj, kar je pripravilo bakterije za fagocite.

Bakteriologi, biokemiki, genetiki, kemiki, ki raziskujejo beljakovine, in molekularni biologi so v različnih zapo-

redjih podajali precej točno sliko, ki pojasnjuje vprašanje »zakaj«?

Telesna obramba

Telo je kakor trdnjava, ki se upira napadalcem. Vsak človek ima svoje gene, izvemši enojajčne dvojčke. Karkoli se ne sklada z našo osebno generično izkaznico, naše telo zavrača. Krog in krog nas obdajajo različni mikroorganizmi, proti katerim smo s svojo zunanjo obrambo dobro zavarovani. Koža, če ni razpokana ali poškodovana, zadržuje bacile. Oči, ta občutljiva glavna vrata v svet, so prav tako dobro zavarovana s solzami, ki vsebujejo močan detergent (lysozim), ki topi bacile. Druga past za bacile sta nosna sluz in slina v ustih. Kihanje in kašelj sta prav tako obliki odpora proti tujim mikroorganizmom. Obloge prehodov v pljuča in želodec, posebej pa še v želodec sam, delujejo kemično na mikroorganizme, svoje pa opravijo seveda tudi fagociti v tkivu. Toda če vsi ti obrambni mehanizmi odpovedo in škodljivi mikroorganizmi vdor v kri, tedaj v telesu zatuli »rdeči alarm«.

Vsiljivce imenujemo »antigene«, obrambno posadko pa »protitelesca«. Za vsako vrsto antigenov je potrebna posebna vrsta protitelesca, vsaka bolezen zahteva namreč svoj način obrambe. Vzemimo za primer otroka, ki je zbolel za ošpicami, v njegovem telesu pa ni ustreznih protitelesca. Telo jih bo moralo šele narediti, medtem pa se bodo antigeni nevarno razmnožili. Napad antigenov in škoda, ki jo bodo povzročili, dokler ne bo krenila v napad množica protitelesca, bo zelo velika. Toda po končanem boju bo v telesu ostala usposobljena posadka, obrambna sila, ki bo uspešno zavrnila morebitno naslednjo invazijo povzročiteljev ošpic.

To je poenostavljena zgodba o poteku mnogih podrobnosti, ki jih znanstveniki danes lahko natančno razložijo in reproducirajo. Imunizacijo, ki je izšla iz prakse, potrjuje sedaj tudi imunološka znanost.

Danes poznamo že okrog 75 cepiv proti kužnim klicam in njihovim različicam. Različice so lahko zelo varljive, spomnimo se samo gripe, za katero vemo, da cepivo enege tipa ne »deluje« zoper gripo drugega tipa. Tako seveda vsak nov izbruh zahteva nove kulture novega tipa, da bi lahko našli ustrezno cepivo.

Presenetljivi uspehi

Znanstveni dosežki v boju proti epidemijam kužnih bolezni so presenetljivi predvsem po 2. svetovni vojni. S cepljenjem preprečujemo obolenja, z zdravili, kemoterapevtiki in antibiotiki pa uspešno zdravimo morebitna obolenja. V deželah, ki si danes že lahko privoščijo učinkovito in široko razvejano javno zdravstveno službo, lahko obvarujejo otroke že

takoj po rojstvu pred mnogimi boleznimi, za katerimi so nekoč umirali milijoni otrok. Cela generacija mladih zdravnikov v teh deželah sploh še ni videla bolnika z nekaterimi nalezljivimi boleznimi, ki so bile komaj pred 50 leti še povsem običajne tudi pri njih.

To pa seveda ne velja za dežele v razvoju, kjer še danes umirajo milijoni otrok za povsem navadnimi nalezljivimi boleznimi, ki bi jih s cepljenjem mimogrede lahko preprečili. In prav tako so milijoni otrok, ki so bolezen sicer preboleli, pa so jim ostale take ali drugačne hude posledice: možganske poškodbe, paraliza, zastoji v rasti, poškodovana pljuča, gluhost in slepota.

Pred skoraj 30 leti je UNESCO (organizacija Združenih narodov) za vzgojo, znanost in kulturo v enem svojih prvih poročil o socialnem stanju v svetu, zapisal:

Preprečevanje bolezni je prvi pogoj za ekonomski in socialni razvoj katerekoli skupnosti. Napredek vsake skupnosti je na koncu vseh koncev odvisen od tega, koliko bo znala zmanjšati bremena, ki jih prinaša slabo zdravje, kako razsipa denar s tem, da hrani bakterije in zajedavce, kako pospešuje socialno brezbržnost in tako onemogoča svojim ljudem, da bi se lahko razvijali v skladu z dani možnostmi!

To je vrtljak revščine: bolezen — premajhna storilnost — nevednost — revščina — bolezen. Bolni ljudje ne morejo delati, da bi pridelovali hrano ali zaslužili denar zanj, niti ne morejo vedeti, kako bi si pomagali. Iz revščine se razvije beda. Zaradi nedohranjenosti so še bolj sprejemljivi za okuženje. SZO in UNICEF, ki že več let najtesneje sodelujeta v boju za ljudsko zdravje po vseh delih sveta, sta potrdila to resnico v prenekaterih velikih akcijah, besežiranje proti tuberkulozi, preprečevanje frambrije in malarije, akcije proti tifusu, koleri in rumeni mrzlici in, kar je bilo še pred 30 leti nekaj povsem nemogočega in neverjetnega, eradikacija črnih koz. Posebna skrb je veljala občutljivim starostnim skupinam, dojenčkom in majhnim otrokom. Govorimo o »nalogah za pomoč ljudem«, ki nas obvezujejo, da potencialno bogastvo vsake družbe — mladina — ne bo prizadeta ne socialno, ne telesno, ne intelektualno in ne emocionalno.

Od 80 milijonov otrok, ki se vsako leto rodi v Afriki, Latinski Ameriki in Jugovzhodni Aziji, je komaj 4 milijone uspešno imuniziranih proti nalezljivim otroškim boleznim. Medtem pa so v razvitih deželah strokovnjaki zaskrbljeni in vznemirjeni, ker so prav uspehi imunizacijskih služb v mnogih starših ustvarili prepričanje, da je cepljenje otrok nekaj samo po sebi umevnega in zgolj rutina, pa pri tem sploh ne vedo, da je v nerazvitih de-

želah med umrlimi otroki kar 97 % otrok, starih pod 5 let, to pa samo zato, ker je imunizacijska služba slabo razvita ali pa je sploh ni. To bi moralo biti opozorilo nevarnemu samozadovoljstvu in hkrati opomin svetu nasploh.

Prednost v razširjenem programu imunizacije otrok, kot jo predlagata SZO in UNICEF, imajo: davica, tetanus, oslovski kašelj, poliomielitis, ošpice in otroška tuberkuloza.

Davico so spoznali v 17. stoletju v Španiji pom ime »garrotilla«, bolezen, ki davi, ker se je v grlu naredila membrana in se je otrok zadušil. Njeni toksini zastrupljajo otrokov organizem in ga hromijo. Med 2. svetovno vojno so registrirali 600.000 primerov davice s 150.000 smrtnimi primeri. V Veliki Britaniji so pred zadnjo vojno našli kakih 60.000 obolelih na leto, 3000 otrok pa je vsako leto za davico umrlo. Leta 1958 je število obolelih padlo na vsega 80 z 8 smrtnimi primeri. Danes pa že en sam primer davice, kaj šele smrt, izzove pravo grozo. Splošno celjenje z anatoksinom davice je postalo rutinska zadeva za vse otroke.

Žal pa spet ni tako v deželah v razvoju, kjer se bolezen vsiljuje v nastajajočih mestih in na območjih, kjer se poprej v smrtni obliki sploh ni pojavljala.

Tetanus je opisal Hipokrates že pred 2400 leti. Glavni znaki so hudi mišični krči in značilni otrpli krči. Skozi vsa stoletja je bila bolezen najhujša smrtna spremljevalka armad na pohodu. Že manjša okužena rana je prinesla smrt. Cepivo zoper tetanus se je izkazalo že v 1. svetovni vojni, v drugi pa še mnogo bolj. Od 270.000 ameriških vojakov, ki so prišli v bolnišnico, jih je samo 12 zbolelo za tetanusom. Se danes pa je v nerazvitih deželah mortaliteta zaradi tetanusa zelo visoka, v nekaterih predelih celo 60 na 100.000. V prvem mesecu življenja pride 1 smrtni primer na 10 rojstev. Novorojenčki so namreč še posebej dovzetni za okuženje zaradi infekcije nezaceljenega popka.

Pertusis — oslovski kašelj je vsesplošen pojav. Čeprav ga imajo mnogi samo za otroško nadlogo in mislijo le na prečute noči ob bolnem otroku, je v resnici smrtonosna bolezen. 4/5 otrok, starih manj kot eno leto, umre ponekod prav za oslovskim kašljem. Razen tega pa moramo računati tudi s stalno okvaro pljuč. Z mednarodno standardiziranim cepivom se vsemu temu zlahka ogremo.

Zelo pripravno je Di-Te-Per cepivo, ker z eno samo injekcijo cepimo že dvomesečne dojenčka proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju.

Poliomielitis, ki so ga nekoč opredeljevali kot »otroško paraliza« čeprav napade tudi odrasle, se zdi, ko da je le bolezen bogatejših slojev. Napadal je namreč dobro hranjene, zdrave in atletsko grajene ljudi v deželah z raz-

vitimi zdravstvenimi službami. Med drugimi je paralizirala tudi Franklina D. Roosevelta. Epidemije so divjale vsako leto v naprednih deželah ter pohabljele in ubijale tisoče in tisoče. Med Eskimi v Chesterfield Inletu, ki že po naravi niso imuni proti nalezljivim boleznim, je zbolel vsak peti. In prišel je čas, ko so odkrili Salkovo cepivo, in aktivni virus, ki se je v množičnem cepljenju zelo dobro obnesel. Vendar pa se je strokovni odbor SZO odločil za živo cepivo. Prednost žive vakcine je namreč v tem, da gre virus varno oslabilen, po poteh divjega virusa, skozi usta v želodec in skozi črevo spet iz telesa. Zato dajejo to cepivo oralno. Odkar poliomielitis ni več bič človeštva, kot je bil še pred leti tudi v naprednih deželah, so pa najnovejši pregledi pokazali, da ga je v nerazvitih deželah več, kot bi pričakovali, pa naj bo na podeželju ali v mestih.

Ošpice niso več v naprednem svetu problem, ki bi zbuja skrb, so pa eden glavnih vzrokov umrljivosti otrok pod 5. letom starosti v Afriki, Latinski Ameriki in Jugovzhodni Aziji. Pa ne samo to, zelo rade namreč puščajo trajne okvare na pljučih, očeh in živčnem sistemu.

Otroška tuberkuloza je prav tako bolezen, proti kateri se s cepljenjem uspešno upiramo.

Vse, kar potrebujemo, je volja

Pri vsem napredku, ki smo ga dosegli z imunizacijo in s preprečevanjem navedenih bolezni v razvitejših deželah, pa stojimo pred imperativno nalogo, ki jo moramo še rešiti. Znanje imamo, vse, kar potrebujemo, pa je volja. Dodatni skladi naj omogočijo SZO, da bo lahko pomagala v nacionalnih imunizacijskih programih. SZO lahko začrta generalno strategijo, kajti situacije križem sveta so tako zelo različne, da vsaka zahteva drugačen pristop, vendar pa vse po isti generalni doktrini. SZO lahko zagotovi predvsem uporabnost in zanesljivost cepiv, čeprav sta prevoz in uskladičenje odločilne važnosti, možnosti za zamrzovanje pa v mnogih predelih sploh ni. To prinaša seveda resne težave in zaplete, kajti uporaba neučinkovitega cepiva bi razočarala vse tiste, ki so cepljenja potrebni, hkrati pa bi v njih zbudila tudi maščevalen odpor proti cepljenju sploh. Razen skrbi za cepivo lahko SZO pomaga tudi pri organizaciji in vodenju posameznih nacionalnih akcij.

Pri vsem tem pa glavni problemi niti niso medicinskega značaja, pač pa bolj finančnega, logističnega (upoštevanje časa, transporta prostorov ipd.), nadalje problem lokalnega oseba, osnovne zdravstvene službe, deleža nacionalnih oblasti in zavestnega sodelovanja vseh, ki so kakorkoli vključeni v projekt.

Vse izkušnje zadnjih 30 let so pokazale, da je vse, kar so kje naredili **ZA** ljudi, vse-

lej manj učinkovito kot pa, kar so naredili Z ljudmi. Najvažnejše je sodelovanje, sodelovanje na krajevni in osebni ravni. Zato pa je seveda treba do kraja poznati krajevne navade, šege in verovanja. Odredbe in opomini so kakor cepivo, ki ne »prime«. Lepaki, letaki, filmi, radio in TV so lahko v veliko pomoč, vendarle šele potem,

ko smo v ljudeh že zbudili zaupanje. Zbuditi zaupanje pa lahko pomagajo dobri sosede, zaupni prijatelji, vaški starešine, pripovedovalci pravljic in celo potujoči pevci, skratka tisti, ki najbolje pozna posebnosti in značaj ljudi.

Prav to pa je tisto, česar ni mogoče narediti ne iz Ženeve in ne iz New Yorka.

Nabirajmo manj znane zdravilne rastline

Poletje se nagiba v jesen in še je čas, da si sami nabereмо nekaj manj znanih zdravilnih rastlin, ki jih bomo dobili med sprehodom po travniku ali gozdu, pa tudi na vrtu, kjer imamo posajeno zelenjavo.

NABIRANJE RASTLIN OZ. ZDRAVILNIH ZELIŠČ

Vedno moramo nabirati samo zdrave rastline. Izogibajmo se tistih rastlin, ki imajo listne uši in podobno. Rastlin ne nabirajmo po smetiščih, ob železniških progah in cestah. Ko trgamo rastline, ne potrgajmo do zadnje vejice ampak jih nekaj pustimo za razplod.

Rastline nabirajmo ob suhem vremenu, najbolje takrat, ko se posuši rosa. Nikakor pa ne nabirajmo ob deževnem vremenu, kot tudi ne v megli ali sončni vročini, kajti takrat je njihova zdravilnost manjša.

PRAVILNO SUŠENJE

Vrednost posušene zdravilne rastline je v največji meri odvisna od pravilnega sušenja. Nepravilno posušena rastlina se pozna že po barvi, kmalu pa lahko začne tudi plesniti. Sušenje moramo torej opraviti čimbolj skrbno. Prostor za sušenje morajo biti senčni, zračni in predvsem čisti. Zadošči posušena rastlina je takrat, ko lahko stebelce ali vejice lomimo.

SHRANJEVANJE ZDRAVILNIH ZELIŠČ

Kljub temu, da so rastline dobro posušene, se pri slabem shranjevanju kar rade pokvarijo. Zato moramo dati rastline oziroma zelišča na temne, suhe in dovolj zračne prostore. Kljub temu pa moramo rastline občasno pregledati in ugotoviti, če morada ne plesnijo.

Upamo, da nam bodo pravilno izbrane in pravilno posušene in shranjene zdravilne rastline nadomestile tablete.

Za začetek predlagamo nabiranje kreše, zvezdice in vrtne šetraje.

KREŠA

Kreša je rastlina s plazečim se stebelcem, ki je votlo. Rastlina je mnogovejnata, listi so mesnati. Spodnji lističi so ledvičasti na dolgih pecljih, zgornji pa kratkopeceljasti, jajčasti in priostreni. Kreša cvete od maja do konca septembra in raste ob tekočih vodah, potokih in ob vodnih studencih. Plod je ukrivljen lušček.

Uporabljamo lahko samo mlado, svežo rastlino, ki še ni cvetela. Nabiramo sok, stebela ali liste, ki jih uživamo kot solato. Rastlina vsebuje precej gorčičnega olja, železo, jod, vitamine A, C, D.

Kreša odpravlja pomladno utrujenost, odlično pomaga pri kroničnem bronhitisu, ker pospešuje izločanje sluzi. Krešo ni priporočljivo dolgo uživati, ker lahko povzroči vnetje želodčne sluznice. Odsvetujemo jo tudi želodčnim bolnikom in nosečim ženam.

ZVEZDICA (Čevca)

Zvezdica je nežna enoletna ali dvoletna zelnica, visoka do 40 cm, ki ima močno razraslo stebelce in je dlakavo, poleglo ter nosi nasprotno razvrščene jajčaste liste. Spodnji listi so pecljasti, zgornji sedeči. V vrhu stebelca se razvijejo drobni zvezdasti

sti cvetovi s petimi globoko preklanimi venčnimi listi. Cvetovi so beli ali zelenkasti, raste na obdelani zemlji, po njivah in vinogradih, kjer je plevel. Navadno jo najdemo skupaj v večjem številu. Ves čas rasti lahko nabiramo nežne cvetoče rastlinske dele.

Liste uporabljamo sveže za solate ali dodatke juham in prikuham. Sušimo in uporabljamo jo tudi takrat ko cvete.

Zvezdica ima v svojih delih precej rudninskih snovi, zlasti kalija in klor.

Uporabljamo jo pri vnetjih bronhijev, pri sušici pljuč, pri krvavih izpljunktih, pri ranah, ki se slabo celijo, je dobra za obkladke in izmivanje, enako tudi pri luskavici.

VRTNI ŠETRAJ

Šetraj je enoten vejnat grmiček, visok kakih 30 cm, ki ima dolge in ozke liste. Majhni cvetovi poganjajo izza listov, ki so bele ali rožnate barve. Cvete od junija do pozne jeseni na vrtovih. Šetraj ima svojstven okus, ki ga uporabljamo tudi v gospodinjstvu.

Šetraj je zdravilen pri vnetju želodčne in črevesne sluznice, ob slabi prebavi. Uporablja se tudi v čajnih mešanicah pri prehladu dihalnih organov. Prav tako ga dodajamo čaju pri vnetju ledvic, zunanje pa za obkladke in kopeli pri vnetju kože.

so bili predilci, ki pa svojih groženj niso izpolnili, saj jim je republiški sodnik Jože Katona kar 8-krat zaupal, da so lahko ponovno začeli igrati s sredine igrišča.

Tekmo na igrišču NK Tržič si je ogledalo kar 5 ton (po izjavi gledalca) navijačev enega in drugega moštva, ki so burno bodrili vsak svoje. Do sedaj je moštvo TOZD Tkalnica na igrišču pod gradom še vedno nepremagano.

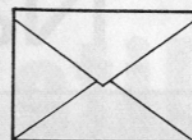

Sicer se dogovarjajo za tekmo z ekipo DSSS; kaj se ve — morda pa si bodo prav tu polomili svoje zobe.

Goli so padali takole: v 4. minuti Akalović — 1:0, v 7. minuti Urbančnik — 2:0, v 16. minuti zopet isti igralec — 3:0, v 30. minuti Akalović — 4:0.

V drugem polčasu se je že v 2. minuti med strelce vpisal zopet Urbančnik, v 13. minuti Akalović. Serijo golov pa je z dvema zadetkoma zaključil Zloporubović — to v 22. minuti in 29. minuti, tako, da je ekipa TOZD Predilnica končala tekmo z osmimi goli v svoji mreži.

Vojaki nam pišejo

Po dolgem času vam v Tekstilcu lahko predstavimo rubriko »Vojaki nam pišejo«.

Tokrat se nam je s pismom iz Zadra oglašil **Miro Brovč**, ki je pred služenjem vojaškega roka delal v mehanični delavnici. Piše, da se kot vojak kar dobro počuti, zanimajo ga pa dogajanja v naši delovni organizaciji, zato prosi, da bi mu pošiljali naše glasilo.

»Verjamem, da tvoje počutje ni slabo, saj vojaški rok služiš v Zadru. Torej si vse skozi na morju ne kot mi, ki si take vrste razkošja lahko privoščimo le za kak teden. Tržiškega tekstilca pa ti bomo tudi pošiljali z željo, da ne pozabiš na nas.

Pa oglasi se še kaj!»

Uredništvo

Naše mamice

Marijanica Mira je 10. aprila 1977 rodila dečka, **Anzeljca Marjeta** 29. maja — dečka. **Sušnik Marija** 6. junija — deklico, **Hrnčič Renata** 20. junija — dečka, **Rakovec Cirila** 1. julija — deklico, **Novak Katarina** — 2. julija — dečka in **Levstik Majda** 26. julija — dečka.

Vsem iskrene čestitke in najlepše želje!

Uredništvo

Kadrovske novice

V mesecu juniju in juliju 1977 so prišli v našo delovno organizacijo naslednji:

V TOZD Predilnica:

Medič Suhra
Pušič Mira
Kimovec Stojan

v TOZD Konfekcijo:

Mandelj Marija iz rehabilitacije
Kapidžić Asima

v TOZD Tkalnica:

Šabić Mehmed iz JLA
Trajkova Krasimirka
Abazović Hajra
Bijelić Andža

v Delovno skupnost skupnih služb:

Filić Slavica
Brantštetar Slavica
Justin Slavka

V istem času pa so DO zapustili naslednji delavci:

samovoljno:

Torlaković Vaja
Randželović Dragana
Subotić Dragica
Biberović Čemal
Kitanović Ivka
Brantštetar Slavica

invalidska upokojitve:

Jezeršek Natalija
Božić Ana
Škerget Silva
Godnov Vera
Švab Ivana

sporazumna odpoved:

Štamcar Andrej
Perko Marjan
Košnjek Edvard

upokojitve:

Šorn Dana
Leban Srečko
Srečnik Marija

pravilna odpoved:

Zaplotnik Peter

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame **AMALIJE SELKO** se vsem sodelavcem iskreno zahvaljujem za cvetje in izrečeno sožalje.

Selko Bogomir

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta

PETRA KOŠIRJA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in darovali cvetje ter ga pospremili na zadnji poti.

hči Joži Godnov in
sin Albin Košir

ZAHVALA

Ob prezgodnji in boleči izgubi drage mame, hčerke in sestre

HEDE LANG

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste na kakršenkoli način pomagali, ji v času njene bolezni lajšali bolečine ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni izreči dr. Andreju Robiču. Hvala za vse darovano cvetje in vence.

Zalujoči sin Boris,
mama in brat Vili

Nagradna križanka

				KEM. ZN. ZA VODIK	OBREŽJE	NE MEHAK	VRSTA RAZSTRE-LIVA	TROPSKA OVJALKA	METER	AVT. OZN. AVSTRJE	ATLET SPRINTER	TOVARNA V CELJU	GLAVNO MESTO ITALIJE	SVOBODNA ZEMLJSKA POSEST	AVT. OZN. NEMČIJE	IGRALKA TKAČEVA	POJAV PRI KUHANJU	POST SCRIPTUM	SAMO = GLASNIK	DEL TELESA	JUDOV = SKO PLEME OB MRTVEM MORJU	MOŠKO IME	DVA SAMO = GLASNIKA
				DLAKE POD NOSOM PLAČ					ŽENSKO IME	Češki atlet ZATOPEK STERNIK SVETNIK					LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA TEKMECI				POLJSKA REKA 20 CRKA ABECEDE				
PREDLOG	RJUHA PLAHTA	REKA ROMUNIJA	DOLINA AVT. OZN. REKE				TUJE ŽENSKO IME					MLAKE LUŽE	TUJE ŽEN. IME JOŽE BOGATAJ							RIMSKI BOG LJUBEZNI			
TESTAMEN							Ponizuječ samoliten Gorenjska PRESTOLNICA								JANKO ROPRET GOROVJE HRVATSKEM				OTOK V INDIJSK. OCEANU	NAZIV RIMSKA 1.			
HOBOT = NICA					VELIKO MESTO V BRAZILIJ	OZIRALNI VEZNIK ZAČETEK ABECEDE		ANTON LAM SPORTNI KOMENTAR STANE			OBVESTI = LA ZBOR 9-11 PEVCEV								Nekd. jug. nogometaš Rajko VODNA ŽIVAL				PREBI = VALEK REKE
STAR SLOVAN			Starod. drž. punitov na ozemlju dan. vzh. Turčije						PRIPAD INDIJSK. PLEMENA Bajeslovni kralj ITAKE				ŽIVKO CENIČ	SAMO				KEM. ZN. ZA RADIJ HRVASKI PETROL			IRSKA REPUBLIK ARMADA ZVEŽA DRŽAV		
AVT. OZN. LJUBLJANA			Zvesti domov ŽIVAL (im.) Samoliten POLITIČNI SPIS			VEZNIK MERSKA E ZA EL. MOČ		MESTNA HIŠA IZ STAREGA VEKA						HOMERJEV EP									15 CRKA ABECEDE NABOBNJI OPBOR
MESTO V AZIJSK. REPUBLIKI								EDINI Sin Zelo strupen plin iz volje češnje						NORJELOV NAGRAJEV FRANCIS WILIAM	VRSTA UMETN. VLAKNA VIKTOR KRALJ								MEDN. OZNAKA ZA SEVER
NORVEŠKI SLOVNIČAR IN PESNIK ANDREAS					Stari prebiv BORNEA LITER					EAST PREBIV. ATEN		MOŠKO IME	Pokrivalo pri narod. nosi NARODNO OSVOBOD VOJNA					VRSTA AZIJSKE OPICE AM. PIS Edgar Allan					
Sestavi: GUJ. Risal: H. D.	VRAŽNI OBESEK Častinskihul podjetje v FORECJU						V KEMIJI ZNAK ZA TRI TIJU	HUDIČEV, VRAŽJI										PAN AMERICAN AIRWAYS			Francoska pritok SEINE		ITALIJ. REKA KI TEČE SROZI FIRENCE
POUND		7 CRKA ABECEDE KEM. ZN. ZA KISIČ		VRSTA TALNE OBLOGE	JOŽE TURK GL. MESTO Madagask.		POLMER AVT. OZN. PANČEVA	LAT. VEZNIK "PISKER"			ANGLEŽ. NIKALNICA				SOGLASN. GORA V HIMALAJI 8175m			DEL TKANINE NENA SMRT					
ŠPANSKO ŽENSKO IME							OBDELANA ZEMLJA				SKEPSA NATANČ. OPIS						PIŠKOTI MOŠKO IME					POLMER PEVEC FLISER	
AMPER		ZEMELJSKI PLIN GRŠKI CRKA				VULKAN NA MINDANAU OGLJIK			NEUMEN ČEBELJI SAMECI				TRG PODJ. V LJUBLJ. NAŠA REKA					Psevd. za nov. pisat. ANDREASA Gora v Himalaji 8091 m					
POJAV NA VODI							ZANIMANJE POJDI (hrv.)							UPODABLJ. UMETNIK						EDWARD REKA V JAMERIKI (Brazilija)			
ALPI = NISIČNI ODSEK			SOUTH AMERICAN INDIJSKI KEM. ZN. KALIJ			Nedelavnost nedeljavnost ŽENSKO IME							KEM. ZN. ALUMINIJ IGRALKA VAŠTE					NEWTON	KEM. ZN. FOSFOR Zabavišče v Benetkah	RIMSKA 5 DARILO		KEM. ZN. ZA DUŠIK	
RIMSKA 50		MOŠKO IME AVT. OZN. KRANJA					KEM. SIMB. KOŠALT PRODUKT GORENJU		PREDLOG AŠKERC		RAZKOŠNA VELIKA LUKA Mreža en. kapčovitost dveh prevodnikov							DEČEK S ČUDEŽNO SVETILKO					
ATLETSKI KLUB			ZNAMKA PRALNIH STROJEV DOMAČA ŽIVAL					KAZALNI ZAIKEM ITALIJ. DEN ENOTA				MESTO NA ŠVEDSKEM AVT. OZN. ŠPANJE						MESTO OB SLOVOBAL REAUMUR					ZELO VROČA VODA
PREBIVAL. SOSEDNJE DRŽAVE				POLMER ELEMENT GIBANJA	PREDLOG AVT. OZN. BELGIJE	Nov odst. nova vrsta Oseba iz BIBLIJE						Znak pri št. Mozartovega OPUSA KARENINA		BORBA	KNAP VRSTA KONZERV							12 CRKA ABECEDE 100	
22. CRKA ABECEDE		IZOGIBANJE IZVOJINA 100 x 11								1000 KG		NEMSKI PISATELJ Wilhelm RUDI AHACIČ						TUJE MOŠKO IME SAMO = GLASNIK				SVOJE ROKO AVT. OZN. VIROVITICE	
IME					SOUTH	SKANDIN. DROBIŽ AVT. OZN. KOROŠKE				MESTO V ALŽIRIJ			ZUPANČIČ							MOTORN. VOZILO GRAM			
KRATKA LEPOSLOV. DELA								AR		UPANJE MNOŽINA											TEŽKO STRELNO OROŽJE		

Izžrebani so bili

V uredništvo TT smo to-
krat prejeli 43 rešitev nagrad-
ne križanke, od teh je bilo
le 21 pravilno rešenih.

Žreb je določil naslednje
dobitnike nagrad:

1. nagrado, 50,00 din prejme
Vinko Černivec iz TOZD
Tkalnica,
2. nagrado, 40,00 din prejme
Matija Radon iz DSSS,

3. nagrado, 30,00 din prejme
Breda Nemec iz TOZD Tkal-
nica,

4. nagrado, 20,00 din prejme
Slavka Radon iz TOZD Kon-
fekcija,

5. nagrado 10,00 din prejme
Franc Tišler iz TOZD Tkalni-
ca.

Uredništvo

»Tržiški tekstilec« — glasilo delovne organizacije BPT — ureja uredniški odbor: Avgustin Liljana, Rožič Ana, Težak Franc, Urbančnik Jelko, Cerar Franc, Pretnar Rika, Klemenčič Majda, Ravnik Marija, Ličan Jelka, Perko Vili, Gregorc Franc. Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez. — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290, telefon 50-340 int. 90. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj v 1350 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33/72, prosto plačila prometnega davka.

»Ne, to ni moj mož. On sploh
ne stanuje v našem penzio-
nu.«

»Marija, jaz moram ... ali ti
sedaj lahko spet rečem ma-
mica?«

»Na, tu imaš denar, na moj
znak jo boš polil z mrzlo vo-
do po hrbtu, jasno?«

»Ali sploh vidiš kako lep ob-
raz ima?«

misli-misli

Lahke poti navidezno vodi-
jo navzdol. — Irving Ives

Človek nima drugega cilja
kot to, da je človek. — Sche-
fer